

STATISTIKA & MY

- 06 Měření blahobytu pro rozvoj a tvorbu politik
- 09 Program statistických zjišťování na rok 2013
- 12 **Téma: průmysl a energetika**
- 16 Vladimír Feix: tajemstvím našeho úspěchu je statistika
- 30 Za posledních 20 let se počet divadel ztrojnásobil
- 32 Volby 2012: vizitka kvalitní práce statistiků

číslo 11-12

rok 2012

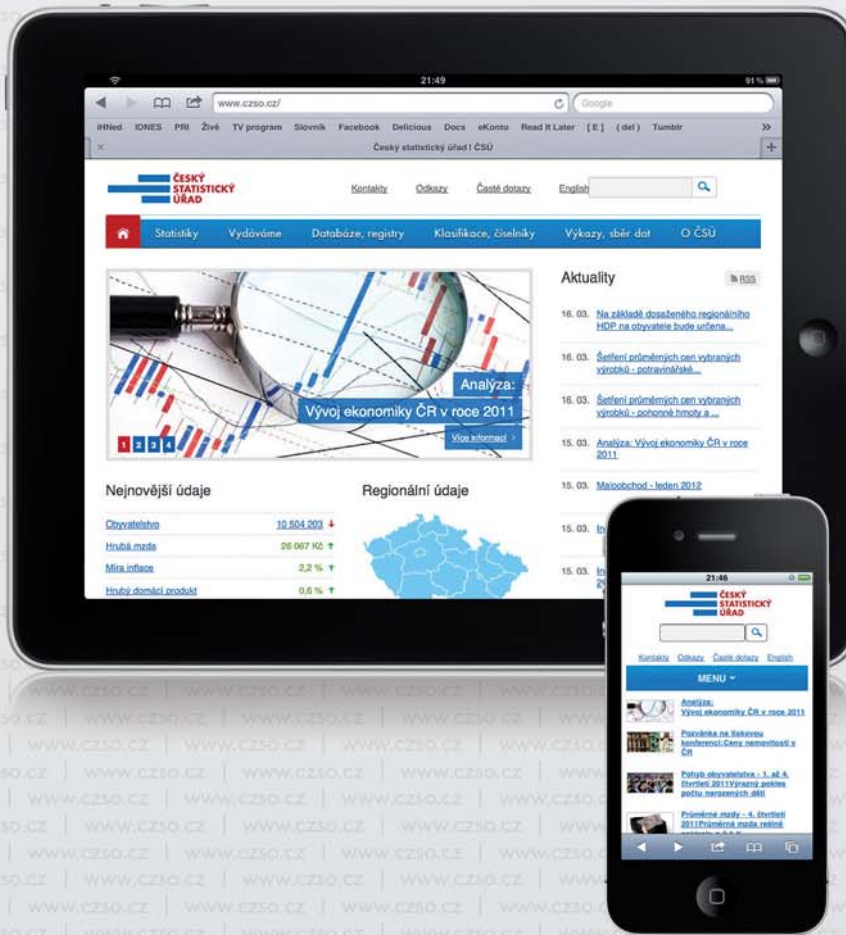
ročník 02

web CZSO.CZ

ČESKÝ
STATISTICKÝ
ÚŘAD

ISSN 1804-7149

WWW.CZSO.CZ
NA TABLETU I V MOBILU

Obsah

04	Glosář: energetická politika státu
05	Událost měsíce: stěhování statistiků
06	Měření blahobytu pro rozvoj a tvorbu politik
07	Paul Cheung navštívil ČSÚ
08	Ohlédnutí za konferencí DGINS Praha 2012
09	Program statistických zjišťování na rok 2013
10	Zasedala Česká statistická rada
10	Věděli jste, že v EU27...
11	Spolupráce s Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR
12	Strukturální šetření průmyslu za rok 2010
14	Odvětví pod lupou
15	Co nás zřejmě čeká v blízké budoucnosti?
16	Tajemstvím našeho úspěchu je statistika
18	Počet vyrobených aut se za sedm let zdvojnásobil
20	Struktura energetických zdrojů se stále mění
22	Růst cen zatěžuje české domácnosti
24	Emise kopírují hospodářský vývoj
26	Množství odpadu roste, třídění stagnuje
28	Užitný vzor na vzestupu
30	Za posledních 20 let se počet divadel ztrojnásobil
32	Volby 2012: vizitka kvalitní práce statistiků
34	Statistická ročenka 2012 už po dvacáté
34	Nejžádanější publikace z Katalogu produktů ČSÚ v roce 2012
36	Kalendář ČSÚ
36	Do knihovny: Agrocensus 2010
38	Výběr výstupů ČSÚ v listopadu a prosinci 2012

Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

když jsme plánovali poslední letošní vydání Statistiky & My, zahrady kolem ústředí Českého statistického úřadu hýřily květinami v pestrých podzimních barvách. Ve chvíli, kdy píše editorial, leží na pozemcích a střechách domů první sníh a teplota je slabě nad nulou. Ideální čas na čtení o statistice energetiky, co myslíte? A protože na energetice stojí a padá průmysl, předkládáme vám i poslední nejaktuálnější data výrobové statistiky PRODCOM za rok 2011. Jedná se jen o malou ochutnávku, mnohem podrobnější informace totiž naleznete v naší elektronické publikaci Výroba vybraných výrobků v průmyslu 2011.

Jedna věc jsou čísla, druhá reálný život průmyslníků. Jak to chodí ve výrobě porcelánu, vám prozradí Vladimír Feix, generální ředitel Českého porcelánu a. s. Dubí, druhé největší porcelánky v České republice. A nebude jistě jediným manažerem, který se při vedení podniku opírá o statistické výstupy.

Ve druhé polovině října se v indickém Dillí konalo již čtvrté Světové fórum OECD Measuring Well-Being for Development and Policy Making, kde se diskutovalo o tom, jak měřit blahobyt společnosti.

Měsíc říjen byl pro české statistiky náročný. Kromě voleb do zastupitelstev krajů a do třetiny Senátu, které zvládli na jedničku, se věnovali i vzdělávání. Na začátku měsíce se uskutečnil v ústředí ČSÚ kurz s mezinárodní účastí Metadata Advanced. Zahájila jej předsedkyně úřadu Iva Ritschelová spolu s Paulem Cheungem, ředitelem Statistické divize OSN. Uznávaný expert, který do Prahy přijel, aby se zúčastnil Mezinárodní konference o marketingu a výstupních databázích, poskytl našemu časopisu rozhovor. Další významnou akcí bylo Evropské fórum pro geostatistiku. A abychom zcela nezapomněli na významnou statistickou událost DGINS Praha 2012, přinášíme vám pár myšlenek z vystoupení některých řečníků.

Věřím, že i další články od našich přispěvatelů vám přinesou poučení a základ pro dobrá rozhodnutí v příštím kalendářním roce 2013.

Alena Géblová | editorka a výkonná redaktorka

STATISTIKA & MY | Měsíčník Českého statistického úřadu | 11–12 / 2012 | Ročník 2

Adresa redakce: Český statistický úřad, Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz | www.czso.cz

Redakční rada: Ing. Josef Vlášek (předseda), Bc. Michal Novotný (výkonný místopředseda), Mgr. Jan Cieslar, Ing. Drahomíra Dubská, CSc., Mgr. et Mgr. Alena Géblová, Mgr. Helena Koláčková, RNDr. Tomáš Mládek, Helena Pexová, doc. Ing. Iva Ritschelová, CSc., Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D., PhDr. Jitka Slavíková, Jana Slavíková, Ing. Jan Srb, Ing. Hana Šlégrová, Ing. Veronika Tichá, Ing. Pavla Trendová | Editorka a výkonná redaktorka: Alena Géblová | Korektorka: Věra Hrušková | Grafická úprava: Tomáš Kubašta | Grafický návrh: Ondřej Pazdera | Fotografie: archiv ČSÚ, archiv Vanessy Lawrence, Martin Bílek, Pavel Hájek, Tomáš Kubašta, Michal Novotný, Jiří Růžička, shutterstock.com | Tisk: Jiří Bartoš – Slon, spol. s r. o. |

Vydavatel: Český statistický úřad | ISSN 1804-7149 | ev. č. MK ČR E 19925

Glosář

Energetická politika státu

V průběhu roku 2012 byla připravena, a prošla standardním legislativním procesem, aktualizace státní energetické a surovinové politiky. Nyní se očekává její schválení vládou.

Příprava a projednání bylo sledováno odbornou i laickou veřejností. Je to logické, jelikož zabezpečení energií společně se zabezpečením potravin, vody a bydlení patří mezi bazální lidské potřeby. Česká energetika se řadí v evropském kontextu mezi velmi spolehlivé a kapacitní systémy. Udržet provozuschopnost dosavadní energetické sítě a dále zlepšovat její parametry aplikací nejnovějších technických a technologických postupů náleží k základním záměrům vytyčeným v nových koncepčních materiálech o energetice. Statistika energetiky poskytuje řadu dat, která umožňují provádět popis i hodnocení energetického systému ČR včetně potřebných mezinárodních srovnání.

V příštích letech se soustředí na prohloubení spolupráce s významnými institucemi na úseku energetiky a na zlepšení informací v oblasti spotřeby energií a informací z oblasti obnovitelných zdrojů energií.

Josef Vlášek
vrchní ředitel
sekce produkčních statistik

Odstartovalo Minisčítání

V pondělí 1. října odstartoval ČSÚ již druhý ročník vzdělávacího projektu Minisčítání. Je určeno pro žáky 4.–9. tříd základních škol a pro nižší ročníky víceletých gymnázií. Projekt hravou formou ukazuje dětem, jak pracuje statistika, k čemu jsou potřebné její údaje a co se dá díky statistickým šetřením všechno zjistit. Školy se do projektu mohou zapojit tak, že se zaregistrují na www.miniscitani.cz a tím získají unikátní přístupové heslo pro své žáky k přístupu k dotazníku. Vyplnění on-line dotazníku je možné od 1. října do 15. listopadu. Ihned po odeslání vyplněných odpovědí se výsledky zobrazí v průběžně aktualizovaných živých grafech. Konečné podrobné výsledky zveřejní ČSÚ v prosinci.

Geostatistici u nás

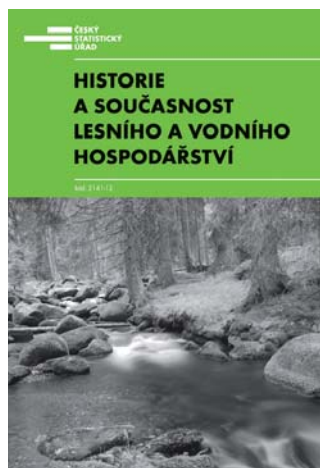
V Praze se ve dnech 24. až 26. října uskutečnila konference Evropského fóra pro geostatistiku v rámci účasti ČSÚ v grantovém projektu GEOSTAT 1B – Representing Census data in a European population grid.

„Geostatistika je disciplína, která dává do souvislosti a analyzuje statistická data na základě jejich prostorové lokalizace – např. výsledky sčítání,“ vysvětluje expert ČSÚ Jaroslav Kraus. Základním cílem konference bylo definovat roli geostatistiky v mezinárodních projektech, které jsou spjaty s prostorovými informacemi. Dalším cílem konference byla diskuse o technickém řešení v rámci evropského prostoru. Před

zahájením oficiálního programu konference se uskutečnilo i pracovní-koordinační jednání skupiny GEOSTAT 1B v ústředí ČSÚ.

Další informace naleznete zde: <http://www.czso.cz/efgs/efgs2012.nsf/i/home>.

Přibyl zvěře

V říjnu vydal ČSÚ publikaci *Historie a současnost lesního a vodního hospodářství*. Připravil ji odbor statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí. Publikace je rozčleněna do dvou hlavních částí: lesnictví a vodní hospodářství. Statistici v ní popisují vývoj prostřednictvím dlouhodobých časových řad – za lesní hospodářství i myslivost od roku 1950, za oblast vodního hospodářství počínaje rokem 1957. Zdrojem dat byly podle Jiřího Hrbka, ředitele odboru statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí, většinou tištěné ročenky a materiály. „Za některými jsme někdy museli do knihoven, protože část materiálů Českého statistického úřadu odnesla před deseti lety povodeň,“ poznamenal ředitel.

Les v ústředí ČSÚ

V současné době jsou v předsálí zasedacích místností v ústředí ČSÚ v Praze vystaveny další fotografie

z cyklu *Trvale udržitelný rozvoj, proč?*. Tentokrát je spojujícím motivem a zároveň názvem výstavy *Les*. Vystavené fotografie byly zapůjčeny z Francouzského institutu v Praze, odkud pochází vzdělávací projekt. Je jedním z programů nadace *GoodPlanet*, jejímž zakladatelem a současným předsedou je Yann Arthus-Bertrand, světově uznávaný fotograf, filmový režisér a velvyslanec dobré vůle pro program životního prostředí při OSN. Výstava bude zpřístupněna všem zájemcům do poloviny listopadu 2012.

Vernisáž výstavy

Dne 22. listopadu se ve 14.30 v ústředí ČSÚ v Praze uskuteční vernisáž výstavy, jejímž tématem je 150. výročí vzniku Jednoty českých matematiků a fyziků. Výstava, kterou slavnostně zahájí předsedkyně úřadu Iva Ritschelová, obsahuje devět panelů, na nichž se představí čeští matematici a fyzikové. Expozici si bude možné prohlédnout až do konce letošního roku.

Demografické trendy a trh práce

Už popáté se 19. října sešli odborníci u kulatého stolu na téma lidských zdrojů českého pracovního trhu. Český statistický úřad ve spolupráci s think-tankem IDEA při CERGE-EI se tentokrát podíval na trh práce a finanční příjmy pro státní rozpočet.

Na jednoho zaměstnaného připadá v České republice 1,2 možných adeptů na práci ve věku mezi 20 až 64 lety. „Muži přitom mají větší šanci najít práci a také lépe mzdově hodnocenou než ženy,“ uvedl expert ČSÚ Ondřej Nývlt. Zároveň připomněl, že demografické trendy na trhu práce jsou v České republice dané, neboť potenciální počet mladších pra-

covníků bude i v budoucnu klesat, zatímco starší ročníky posílí.

Optikou rovnosti

V polovině října se v budově České spořitelny v Rytířské ulici v Praze uskutečnila konference na téma Harmonizace práce a péče: nové perspektivy, na které nechyběl zástupce ČSÚ Marek Řezanka, pracovník oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí.

Konference se věnovala sladování práce a rodiny. Téma však neopojala výhradně prismatic rodin s dětmi, zabrousila do širšího mezigeneračního kontextu a soustředila se na problémy generací tzv. babyboomu, které se pomalu budou dostávat do předdůchodového věku.

„Často budou stát tyto generace před otázkou péče o dospívající děti a staré nemocné rodiče, navíc budou čelit ohrožení na trhu práce v podobě zvýšeného rizika nezaměstnanosti,“ shrnul Marek Řezanka.

Firmy a vzdělávání

Počet českých podniků poskytujících svým pracovníkům další odborné vzdělání stále roste. Podle

posledního šetření ČSÚ za rok 2010 své zaměstnance odborně proškolilo 72,2 % firem, zatímco o pět let dříve to bylo 69,9 %. Šetření proběhlo na evropské úrovni již počtvrté. Orientovalo se na dvě základní oblasti vzdělávání zaměstnanců, a to na kurzy a tzv. ostatní formy. Jedná se celkem o pět forem: vzdělávání na pracovišti, rotace zaměstnanců na pracovních místech (včetně výměn zaměstnanců a studijních návštěv), účast na konferencích, seminářích, veletrzích a přednáškách, vzdělávací kroužky a kroužky kvality a v neposlední řadě samostudium.

Statisticy brzy změní svá působiště

Snaha o zefektivňování činnosti ČSÚ vedla k tomu, že se jednotlivá pracoviště v regionech přesouvají do menších prostor. Například jen v Oloumouci se tak ušetří na nájmu zhruba 800 tis. Kč za rok. Dosud sídlila krajská správa ČSÚ v ulici Milady Horákové. Od 5. listopadu začala úřadovat v ulici Jeremenkova 42. Výhodou bude lepší dostupnost úředníků. Moderní kancelářská budova sídlí v těsném sousedství vlakového a autobusového nádra-

Vážení zaměstnanci, spolupracovníci a přátelé Českého statistického úřadu,

prostřednictvím letošního posledního vydání časopisu Statistika a My Vám přeji do nového roku hodně zdraví, spokojenosti a úspěchů jak v osobním, tak i pracovním životě. Užijte si svátky vánoční i závěr letošního roku. Plni optimismu, možná s řadou předsevzetí, ale hlavně s úsměvem na tváři vstupte do roku 2013.

Iva Ritschelová
předsedkyně ČSÚ

ží i dopravního uzlu MHD. Telefonní, e-mailové spojení a úřední hodiny se nezměnily.

Další stěhování statistiků se připravuje v Karlových Varech. Pracovníci krajské správy ČSÚ převedli dosavadní objekt na Generální finanční ředitelství. Ke snížení kancelářských prostor dojde na krajské správě ČSÚ v Liberci. Také na detašovaných pracovištích v Jeseníku, Prostějově, Znojmě a Hodoníně se koncem roku budou úředníci stěhovat do menších prostor.

RELIK 2012 popáté

Ve dnech 11. a 12. prosince 2012 se ve Vysoké škole ekonomické v Praze uskuteční již 5. ročník mezinárodní vědecké konference RELIK 2012 (Reprodukce lidského kapitálu – vzájemné vazby a souvislosti). Konferenci pořádá Katedra demografie Fakulty informatiky a statistiky VŠE. Akce je určena pro odbornou veřejnost, studenty, pracovníky veřejných institucí, neziskových organizací, představitele ziskového sektoru i všechny další zájemce.

Úspěšný kurz Metadata Advanced

Začátkem října se v ústředí ČSÚ uskutečnil zahraniční kurz Metadata Advanced. Zahájila jej předsedkyně úřadu Iva Ritschelová spolu s Paulem Cheungem, ředitelem Statistické divize OSN.

Kurz byl zaměřen na pokročilé uživatele metadat. Jeho cílem bylo poskytnout teoretický

náhled, praktická řešení a pohled na cílový stav statistického informačního systému vyvíjeného pod hlavičkou projektu Redesign SIS. ČSÚ je aktivním členem programu European Statistical Training Programme (ESTP) již od roku 2006. Poslední kurz byl jedním ze tří, které již nabídl v rámci spolupráce. Zúčastnilo se ho celkem 19 účastníků z členských států Evropské unie a Evropského sdružení volného obchodu, dále z Islandu, Lotyšska

Účastníci mezinárodního kurzu **Metadata Advanced**.

a Turecka. Vzdělávací akci vedli lektori Max Booleman a Tjalling Gelsema z Nizozemského statistického úřadu a Ebbo Petrisko-

vits a Petr Eliáš z odboru obecné metodiky. Stejný kurz proběhne opět za rok v termínu od 7. do 8. října 2013 opět v ČSÚ.

Měření blahobytu pro rozvoj a tvorbu politik

Ve druhé polovině října se v indickém Dillí konalo již čtvrté **Světové fórum OECD Measuring Well-Being for Development and Policy Making**. Hlavním tématem byla diskutovaná a v médiích často zmiňovaná problematika měření blahobytu v širším slova smyslu.

Indie, země paláců a chudinských čtvrtí, hostila Světové fórum OECD Measuring Well-Being for Development and Policy Making.

OECD se prostřednictvím Světového fóra snaží zajistit širokou informovanost o aktivitách v oblasti měření blahobytu a udržitelného rozvoje společnosti již téměř deset let, a to jak na národní, tak i mezinárodní úrovni. V předchozích letech proběhla řada jednání a iniciativ. Za zmínku bezesporu stojí např. aktivita OECD spojená s návrhem systémového rámce pro propočtení tzv. Better Life Index (BLI), která byla zahájena v květnu loňského roku u příležitosti padesátiletého výročí založení samotné organizace. Nový systém umožňuje zájemcům porovnávat blahobyt v jednotlivých zemích, přičemž dává uživateli možnost přidělit podle vlastního uvážení váhu jeho jednotlivým odvětvím

(podrobněji viz www.oecdbetterlifeindex.org).

Iniciativa OECD, k níž se postupně přidaly i další organizace jako Statistická divize OSN, Eurostat, Mezinárodní měnový fond, Světová banka a další, byla vyvolána potřebou koordinace aktivit a snah rozpracovat či případně implementovat metodiku propočtu nových indikátorů, které by lépe zachytily pokrok a rozvoj společnosti v širším kontextu, než jsou toho schopny konvenční ukazatele, např. jako hrubý domácí produkt.

V průběhu konference byly prezentovány metodologické přístupy vybraných zemí k propočtu indikátorů výše uvedeného typu. Vystoupili i zástupci politické reprezentace s vlastním pohledem

na silné a slabé stránky stávajícího systému hodnocení rozvoje společnosti a navrhovaných nových přístupů. Mezi přední vystupující patřil mimo jiné i nositel Nobelovy ceny za ekonomii Joseph E. Stiglitz, známý francouzský ekonom Jean-Paul Fitoussi nebo vědec a bývalý indický prezident A. P. J. Abdul Kalam.

V celé řadě prezentací se přímo či nepřímo odrážela skutečnost, že i přes několik desetiletí trvající aktivity nebylo v oblasti metodologických přístupů k měření blahobytu doposud dosaženo širšího mezinárodního konsenzu ani ve sféře akademické ani decizní. V podtextu vystoupení některých přítomných, kromě jiných například i generálního ředitele

Eurostatu W. Radermachera, zaznělo, že lze obtížně očekávat, že by mohlo dojít v nejbližším období ke shodě.

I po mnoha letech diskusí se tak jako jediné metodologicky elegantní řešení jeví existence dat indikujících úroveň blahobytu v podobě satelitních účtů založených na všeobecně uznávaných silných teoretických a metodologických základech systému národních účtů. O tom, zda a jakým směrem se problematika bude vyvíjet dále, se dozvědí účastníci Světového fóra v roce 2015.

Iva Ritschelová
předsedkyně ČSÚ

Paul Cheung navštívil ČSÚ

V říjnu se do Průhonic u Prahy sjeli statistici z celého světa. Důvod? Přijeli sem diskutovat o tom, jak zaujmout uživatele statistických dat. Na Mezinárodní konferenci o marketingu a výstupních databázích (IMAODBC) dorazil i **Paul Cheung**, ředitel Statistické divize OSN. Předtím pracovně jednal v sídle ČSÚ s předsedkyní úřadu Ivou Ritschelovou a vrchními řediteli a diskutoval s nimi o aktuálních problémech evropské i české statistiky.

V minulosti jste působil a stále ještě na mnoha místech působíte jako poradce pro budování národních statistických systémů. Dají se z globálního hlediska vůbec srovnávat?

To je velmi zajímavá otázka. Jsou zde rozdíly, ale přesto je zde i hodně podobného. Prioritním úkolem při budování funkčního národního statistického systému je zajistit, aby existoval náležitý právní mandát a příslušné institucionální uspořádání. Zákon o statistice je po celém světě velmi podobný, avšak institucionální uspořádání se může hodně lišit. Technické a odborné požadavky na národní statistické systémy jsou velice podobné. Pro některé systémy, které vnášejí další technické oblasti do statistických úřadů – jako jsou výzkumné, prostorové či jiné zdroje informací, však budou muset být o soubory dovedností rozšířeny.

Co vás přivedlo v říjnu do Prahy?

Hlavním důvodem mé návštěvy byla má účast na letošní Mezinárodní konferenci o marketingu a výstupních databázích. Zlákal mě název konference a rozsah prezentací. Statistická divize OSN pořádá po celém světě semináře na obdobná témata. Rád se něčemu přiučím a chtěl jsem zjistit, zda by nám naši evropští kolegové mohli poskytnout nějakou pomoc ve formě konzultací. Často přirovnávám statistiky k farmářům – držíme se ročního koloběhu prací, děláme je stále více či méně stejně.

Co považujete pro dnešní světovou statistiku za největší výzvu?

Držet krok s dobou. Nemůžeme být stále jen farmáři. Kolem nás je příliš mnoho konkurentů, kteří nás mohou překonat v tom, co děláme. Žijeme ve světě, který zažívá převratný informační boom. Informace se produkují úplně všude, kdekoliv. Tento pohyb obrovské masy dat bude mít revoluční dopad na způsoby, jakými budeme v nejbližších letech shromažďovat, analyzovat a chápat informace. Z tohoto důvodu je pro nás klíčové, abychom byli v čele „informační integrace“, dávali dohromady všechny možné typy údajů a informací, abychom podpořili naše poslání, jímž je informovat o trendech a změnách ve společnosti. Proto jsem také ve Statistické divizi OSN inicioval mechanismus globálního prostorového řízení informací.

Konference IMAODBC: každý rok v jiné zemi

Tuto tradici zahájili v roce 2001 statistici ze Spojených států, Kanady, Austrálie, Velké Británie, Nového Zélandu a Finska, kteří již dříve pořádali společné semináře. **V letošním roce se stal hostitelem a organizátorem akce ČSÚ.** Pozornost vzbudil příspěvek Evy Kortanové z ČSÚ o Minisčítání 2012. Příští rok se konference uskuteční v Neuchâtelu ve Švýcarsku.

Paul Cheung, ředitel Statistické divize OSN, s Ivou Ritschelovou, předsedkyní ČSÚ.

Moje nedávné příspěvky Polygony, matice a budoucnost informační integrace a Rozsáhlá data, oficiální statistika a výzkum společenských věd: nové datové výzvy se přesně touto problematikou zabývají.

Pracovníci ČSÚ se společně s lidmi ze Statistické divize OSN podílejí na tvorbě inovovaného rámce pro rozvoj environmentální statistiky. Jak byste ohodnotil jejich práci?

Jsem velice vděčný za pomoc ČSÚ – za jeho vedení a podporu v revizním procesu. Zejména jsem zavázán Ivě Ritschelové za to, že skupině předseda a celý proces vede. Doufám, že práce bude moci být hotova koncem roku 2012. Dokument je mimořádně důležitý hlavně pro ty země, jež se snaží vybudovat systém environmentální statistiky. ČSÚ by měl být pyšný na svůj příspěvek na díle, které bude mít význam pro všechny.

Do České republiky jste přiletěl z Kosova. Co bylo předmětem vašich aktivit v této části Balkánu?

Pomáhal jsem při Sčítání lidu, domů a bytů 2011 v Kosovu jako člen řídicí skupiny mezinárodní monitorovací operace. Byla to zajímavá zkušenost a na mě udělalo veliký dojem, jak v tak obtížných podmínkách sčítání dokázali provést. Nebylo to jednoduché, ale zvládli to. Jménem Spojených národů jsem se zúčastnil jejich mezinárodního semináře o šíření konečných výsledků sčítání a z celého srdce jsem jim pogrataloval. Nyní se také účastním monitorování sčítání v Bosně a Hercegovině.

Jan Cieslar | tiskový mluvčí
Petra Grabačová | oddělení internetu

Ohlédnutí za konferencí DGINS Praha 2012

Údaje o lokalizaci patří dnes k nejdůležitějším statistickým informacím. Shodli se na tom předsedové statistických úřadů, kteří se sešli koncem září na konferenci DGINS v Praze.

Generální ředitelka a předsedkyně představenstva Zeměměřičské a mapové služby Velké Británie Vanessa Lawrence shrnula globální potřeby a výzvy současnosti pro další rozvoj evropské infrastruktury pro prostorová data a její zapojení do mezinárodního kontextu. Na konkrétních příkladech z oblasti energetiky, potravinové bezpečnosti, kriminality a dalších dokumentovala, k čemu slouží propojování geografických vrstev a georeporting. Poukázala na to, že údaje o lokalizaci patří již dnes k nejdůležitějším statistickým informacím. Zamýšlela se nad trendy a směry při naplňování vizí Evropské unie a zbytku kontinentu. Podtrhla význam další spolupráce s evropskou asociací mapových agentur Eurographics.

Statistika v době krize

V sekci Koordinace statistik a geoprostorových informací vedené ředitelem sekčních a regionálních statistik Eurostatu Pedro Díaz Muñoz se diskutovalo o službách evropských statistických úřadů v podmínkách krize. Jednotlivé příspěvky se dotýkaly organizačních aspektů, vývoje a užívání aplikačních řešení pro prostorová data pro statistiky a registry, národní koordinace, užití geoinformací pro vstupy či užití (např. sčítání lidu, domů a bytů, záchranné systémy, kartografické vstupy). Dále se hovořilo o vývoji

metodologie, implementaci evropské směrnice z roku 2007 o zřízení infrastruktury pro prostorová data (INSPIRE), vývoji gridů v rámci projektu GEOSTAT, zkušenostech z historického vývoje a o spolupráci s katastrem.

Příklady dobré praxe

Rakouská statistika zaujala zájemem v národní infrastruktuře prostorových dat, do které přispívá statistickými registry (obyvatelstva, ekonomických subjektů, zemědělství a lesnictví, vzdělávání). Na posilování kooperace mezi institucemi veřejné správy jsou dlouhodobě zaměřeny statistické úřady v Polsku, Slovinsku a České republice.

Švédská statistika vidí přínosy INSPIRE ve spolupráci mezi datovými producenty. V roce 2011 uskutečnila pilot zaměřený na prohlášení služby, ukládání dat, portál, metadata, cenové otázky). Portugalsko má zase podle INSPIRE řešení podporující služby (interaktivní mapy, licencování, prostorové analýzy).

Nové výzvy

V otázkách metodologie a informačních technologií existuje řada výzev, například ochrana důvěrnosti dat. Nejvyspělejší státy mají integrovány vnitřní statistické systémy s geografickým informačním systémem a současně propojení

(fyzické i datové) na vnější registry veřejné správy, nezbytné pro chod statistických informačních systémů. To je pak základ, nad kterým je možné harmonizovat Evropský statistický systém.

V diskusi byl patrný posun od teoreticko-metodologických otázek ke zřizování infrastruktur pro prostorová data. Jednotliví specialisté vyzdvihovali nutnost a oboustranný přínos spolupráce na udržitelném rozvoji infrastruktury pro prostorová data spolu s Národní mapovou agenturou (Švédsko). V podmínkách našeho státu jde o Český úřad zeměměřičský a katastrální. Zástupce portugalského statistického úřadu navrhl

přijmout širší koncept infrastruktury pro prostorová data a rozumné implementování interoperability standardních funkcí prostorové infrastruktury do Evropského statistického systému tak, aby se stal součástí komplexní produkce statistických dat.

Zdeňka Udržalová
oddělení statistických územních jednotek

Vanessa Lawrence

Program statistických zjišťování na rok 2013

Český statistický úřad a devět ministerstev bude v příštím roce provádět statistická zjišťování na základě vyhlášky č. 343 Sb., o **Programu statistických zjišťování na rok 2013**. Vyhláška stanoví povinnost vybraným zpravodajským jednotkám správně a včas vyplnit statistické výkazy.

Zpravodajské jednotky se často ptají na účel zjišťování. Ten musí být vždy jasně stanoven při tvorbě každého zjišťování.

Obecně lze shrnout, že údaje slouží pro výpočty ukazatelů, kterými se poměřuje výkonnost ekonomiky, změny v příjmech, pohyby cen, zlepšení či zhoršení kvality životního prostředí a mnoho dalších zajímavých ukazatelů. Určité informace zveřejňované ČSÚ ovlivňují i příspěvky České republiky do Evropské unie a možnost čerpání dotací z evropských fondů. Bez dat zjištěných přímo u respondentů tyto ukazatele vypočítat nelze. Nejsou to však jediná čísla, se kterými ČSÚ, resp. všechna ministerstva s pracovišti státní statistické služby, pracují.

Dalšími zdroji jsou data, která vznikají na základě tzv. složkových zákonů, ke kterým mají úřad či ministerstva přístup. Jako příklad uvedme zákon o dani z příjmu, zákon z přidané hodnoty nebo zákon o důchodovém pojištění. Nutnou nikoli postačující podmínkou je získávání dat v elektronické podobě.

Novinky už v lednu

Pro rok 2013 připravil ČSÚ dvě novinky, které mají přispět k většímu komfortu a informovanosti zpravodajských jednotek. První je zaslání souhrnného oznámení o zpravodajské povinnosti. Do-

sud byla zpravodajská jednotka informována o svých povinnostech postupně, tedy několika dopisy v závislosti na postupné tvorbě výběrových souborů. Základním cílem zaslání tohoto oznámení je

Oznámení o zpravodajské povinnosti

Od začátku příštího roku bude zpravodajská povinnost oznamována prostřednictvím jednoho **Oznámení o zpravodajské povinnosti**, případně ve výjimečných případech, jeho **Dotakem**. Dotakem oznámení bude sdělována zpravodajská povinnost těm zpravodajským jednotkám, které vzniknou v průběhu roku nebo u kterých dojde k zásadním změnám statistických charakteristik. Obsahem oznámení i dodatku bude **přehled statistických zjišťování**, ke kterým má jednotka zpravodajskou povinnost, dále termíny předložení vyplněných výkazů, informace o dostupnosti elektronických výkazů na webových stránkách ČSÚ, způsob zaslání, kontakty aj. Detailní **přehled změn** ČSÚ opět zveřejňuje na svých webových stránkách **v záložce Výkazy, sběr dat**.

zpřehlednit informace o zpravodajské povinnosti, a to již v průběhu ledna.

Druhou novinkou je rozšíření elektronického výkaznictví. Tyto zpravodajské jednotky, které dosud vyplňovaly výkazy pouze v papírové podobě a nemohou nebo nechtějí využívat program pro elektronické vyplnění formuláře (tzv. EPV), budou moci využít tzv. editovatelné PDF formuláře. Tyto formuláře budou zaslány zpravodajským jednotkám zejména prostřednictvím datových schráněk podle zákona č. 300/2008 Sb.,

o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Všechny jednotky si je navíc mohou stáhnout i z webových stránek ČSÚ, z aplikace Výkazy podle IČO. Pro každou jednotku

tu bude připraven konkrétní výkaz k vyplnění.

Výhodou editovatelných PDF formulářů je jejich snadné vyplnění. Sada dílčích kontrol pak upozorní zpravodajské jednotky na případné chyby. Formuláře navíc obsahují všechna období, za která jsou výkazy požadovány (např. měsíční formuláře mají 12 datových vrstev). Dále budou mít vyplněny identifikační údaje, kontakty na zpracovatele ČSÚ (jméno, telefon, e-mail) a údaje, kam odeslat výkaz (e-mail, datová schránka a poštovní adresa ČSÚ). Neméně důleži-

tou výhodou je bezplatné a rychlé elektronické zaslání vyplněných formulářů zpět do ČSÚ.

Pro úplnost uvedme, že zpravodajské jednotky, které nemají zřízené datové schránky, obdrží i v roce 2013 výkazy v listinné podobě.

O čtyři méně

V roce 2013 je do Programu statistických zjišťování zařazeno 110 statistických zjišťování ČSÚ, tj. o čtyři méně oproti roku 2012. Důvodem je víceletá periodicita zjišťování či jejich redukce z úsporných důvodů. Ministerstva provedou 87 statistických zjišťování, což je shodné o čtyři méně.

V této souvislosti je nutné zmínit, že se počty zjišťování mohou ještě snížit, přestože je vyhláška již schválena. Pravděpodobně dojde k novele vyhlášky, a to na základě jednání s resorty k usnesení vlády České republiky č. 634 k Záměru zefektivnění výkonu státní statistické služby ze dne 29. srpna 2012. Mezi ČSÚ a pracovišti státní statistické služby probíhají jednání s cílem ještě více snížit administrativní zátěž produkovanou resortní státní statistickou službou. Výsledky detailnějších analýz budou předloženy vládě České republiky koncem tohoto roku.

Pavla Trendová
odbor obecné metodiky

Zasedala Česká statistická rada

Dne 26. října proběhlo letoš poslední 43. zasedání České statistické rady.

Její klíčovým tématem, projednávaným již v průběhu roku 2012, byla příprava programu statistických zjišťování na rok 2013.

Nedávno schválená verze vyhlášky o programu počítá s realizací 197 zjišťování, což je o osm méně než letos. Podobu programu významně ovlivnily aktivity ČSÚ a dalších pracovišť státní statistiky v oblasti snižování administrativní zátěže respondentů. Předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová zdůraznila, že program nelze v současnosti považovat za finální. V návaznosti na záměr zefektivnění výkonu státní

statistické služby, schválený vládou letos v srpnu, lze totiž očekávat další pokles počtu statistických zjišťování. František Konečný, vrchní ředitel sekce obecné metodiky, a Pavla Trendová, ředitelka odboru obecné metodiky, vedou v současnosti aktivní jednání s představiteli resortů o konkrétních možnostech realizace záměru, o čemž informovali členy Rady. Koncem listopadu bude vládě předložena informační zpráva o dalším postupu.

Dalším tématem jednání byla problematika úsporných opatření a snižování rozpočtu ČSÚ. Jeho očekávaný pokles ve střednědobém horizontu charakterizovala Iva Ritschelová jako nepřijatelný pro úřad. Vrchní ředitel sekce ekono-

mické a správní Leoš Nergl shrnul, že ČSÚ podniká řadu významných kroků, čímž v posledních letech ročně snižoval výdaje o 30 až 35 mil. Kč. Významné úspory přineslo např. aktivní využívání elektronických

tržišť, opatření v logistice a aktivity v oblasti personální. Během roku pak byla diskutována třetí a následně čtvrtá etapa organizačních změn. Značný dopad na procesy úřadu mělo i zahájení provozu základních registrů veřejné správy a s tím spojená redukce agendy registru ekonomických subjektů především v krajských pracovištích.

Příští zasedání Rady bude 29. března 2013. Na programu bude zpráva o výsledku auditu indexu cen surového dříví, tedy dalšího auditu realizovaného s VŠE v Praze.

Egor Sidorov
kancelář předsedkyně

VĚDĚLI JSTE, ŽE V EU27...

dosáhla třetina mladých lidí terciárního vzdělání, avšak Česku se v tomto směru nedaří?

Podle strategie Evropa 2020 by měla EU27 zvýšit mezi mladými lidmi ve věku 30–34 let podíl terciárně vzdělaných na 40 %. Těto úrovně v roce 2011 dosáhlo 13 členů, především šlo o populačně menší země v čele s Irskem (49 %). Nadprůměrně vzdělanosti dosahují mladí lidé také v severovýchodních zemích a státech Beneluxu, Francii a Velké Británii. Nižší váhu mají terciárně vzdělaní na jihu Evropy (vyjma Španělska s 41 %) a ve středoevropském prostoru. Česká republika s čtvrtinovým podílem patří v EU27 k těm nejslabším. Z našich sousedů si však výrazně lépe vedli jen mladí Poláci (37 %). Vzdělanost mladých se v čase zvyšuje, v roce 2001 měla v EU terciární vzdělání necelá čtvrtina osob ve věku 30–34, o desetiletí později téměř 35 %. V Česku tento podíl mezi lety 2000–2007 stagnoval, za poslední čtyři roky se však zdvojnásobil.

pokles maloobchodních tržeb podobně jako v Česku nadále trvá?

Ve 2. čtvrtletí 2012 meziročně poklesly maloobchodní tržby (bez motoristického segmentu) ve stálých cenách (a po očištění o počet pracovních dní) v EU27 o 0,7 %. Tržby takto klesají již čtyři čtvrtletí po sobě. Ve stejném období klesaly maloobchodní tržby v 17 zemích EU27, nejcitelněji v jihoevropském křídle eurozóny (mezi 5–10 %), ale také v krizi dosud dobře odolávajícímu Nizozemsku (–4 %). V České republice a na Slovensku klesaly tržby v intencích hodnot celé EU27. Nejvíce rostly tržby v Pobaltí. Proti „předkrizové základně“ (2. čtvrtletí 2008) vzrostly reálně jen v osmi zemích – především v hospodářském jádru EU27. Pod úrovní EU (–2 %) se

tak společně s Českem (–4 %) i Slovenskem (–15 %) nacházely všechny nové členské země EU27 (vyjma Polska 7 %). Nejhlouběji za poslední čtyři roky reálně poklesly maloobchodní tržby v Řecku (o třetinu), Pobaltí, Rumunsku a Bulharsku (téměř o čtvrtinu).

bylo v srpnu 2012 více než 25 mil. osob bez práce, a proti stejnému měsíci roku 2011 to představovalo nárůst o 2,17 mil. osob ?

Sezónně očištěná míra nezaměstnanosti v EU27 (10,5 %) již třetí měsíc po sobě dosahovala maximální úrovně ve třetím tisíciletí zatím nedosažené. Proti srpnu 2011 se zvýšila o 0,8 p. b. Státy s nejnižší nezaměstnaností byly Rakousko (4,5 %), Lucembursko (5,2 %), Nizozemsko (5,3 %) a Německo (5,5 %). Na opačné straně žebříčku se pak nacházelo Španělsko (25,1 %) a Řecko (24,4 % v červnu 2012). V šesti zemích došlo k meziročnímu poklesu míry nezaměstnanosti – nejvíce v Estonsku o 3,1 p. b. Největší meziroční nárůst míry nezaměstnanosti pak byl dosažen v Řecku, a to o 7,2 p. b. Zatímco v České republice se míra nezaměstnanosti mužů a žen výrazně liší (v srpnu 2012 bylo nezaměstnaných 8 % žen a „jen“ 5,7 % mužů), tak pro celou EU27 je hodnota pro obě pohlaví téměř stejná (10,5 % u mužů a 10,6 % u žen).

Tomáš Mládek, Jiří Kamenický
oddělení svodných analýz

Celkový konsolidovaný dluh
sektoru vládních institucí
HDP v EU27 (v %)
konec 2. čtvrtletí 2012

84,9 %

Spolupráce s Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR

Začátkem října vystoupil na půdě Českého statistického úřadu **Jaroslav Vomastek**, ředitel odboru ekonomických analýz Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Vysvětlil, jaký význam má pro obě instituce vzájemná spolupráce.

Jaroslav Vomastek a **Ivan Neumaier** z odboru ekonomických analýz MPO.

Analytici vysoce hodnotí spolupráci s ČSÚ.

Od roku 1996 na ministerstvu existuje pracoviště státní statistické služby, kam patří i odbor Jaroslava Vomastka. Resortní statistické zjišťování vychází z Programu statistických zjišťování na příslušný kalendářní rok, který ve vyhláše publikuje ČSÚ. Přebírání statistických údajů mezi oběma institucemi se řídí Rámcovou dohodou o vzájemném poskytování souborů dat, která byla podepsána 1. prosince 1999.

„V letošním roce přebíráme od ČSÚ údaje ze 17 statistických výkazů. Týká se to řady oblastí, nejenom průmyslu a stavebnictví, ale i statistiky životního prostředí. Velkým balíkem je statistika zahraničního obchodu a pak registr ekonomických subjektů ve čtvrtletní periodicitě,“ řekl Jaroslav Vomastek a dodal, že ministerstvo na oplátku poskytuje ČSÚ údaje z šesti statistických šetření, zejména z oblasti energetiky, data o dovozech ropy a dále všechny

údaje, které předává ministerstvo Eurostatu, Mezinárodní energetické agentuře a ostatním mezinárodním institucím.

„Předávání jednotlivých statistických souborů probíhá především prostřednictvím odboru informačních služeb v ČSÚ. Na našem ministerstvu jsou identifikovány osoby, které se soubory pracují, anebo ty, které mají na starosti koordinaci výkonu státní statistické služby,“ vysvětlil analytik.

Statistika resortu

Spolupráce mezi ministerstvem a statistickým úřadem není jen v oblasti metodiky zjišťování statistických dat a v optimalizaci statistických zjišťování, ale i v oblasti snižování administrativní zátěže respondentů. „V současné době na základě usnesení vlády probíhá zefektivnění státní statistické služby s ohledem na resortní statistiku.

Probíhá analýza resortních statistických zjišťování. Na jejím základě budeme společně s ČSÚ posuzovat, která resortní statistická zjišťování mají oprávnění na to, aby zůstala resortními a u kterých by bylo efektivnější, kdyby byla prováděna v ČSÚ,“ zdůraznil Jaroslav Vomastek.

Resortní statistika ministerstva bude v roce 2013 po obsahové stránce zaměřena na oblast energetiky, zbrojního, hutního a ocelářského průmyslu. Jedná se o celkem 12 statistických výkazů. Převážná většina zjišťování je určena pro podnikatelské subjekty. Pouze u některých v rámci energetické statistiky se vyskytují i velmi malé míře (zhruba v 5 %) i nepodnikatelské subjekty, např. školy, nemocnice, obce, domovy důchodců apod.

Ministerský odborník se zmínil o dalším statistickém zjišťování, které jeho odbor zajímá. „Je velká poptávka po predikcích, jak vypadá další vývoj ekonomiky. Proto jsou

pro nás velmi důležitá data i z konjunkturních průzkumů ČSÚ, která se snažíme doplňovat pohledem ze zahraničí,“ poznamenal.

Zdůraznil, že ČSÚ kromě přeshraniční statistiky poskytuje Ministerstvu průmyslu a obchodu i pohled na statistiku zahraničního obchodu z pohledu národního účetnictví, ze kterého je vidět patrný rozdíl obou přístupů. „Vidíme, že přidaná hodnota v rámci našeho zahraničního obchodu je daleko nižší, než by se mohlo zdát z příhraniční statistiky,“ sdělil Jaroslav Vomastek a zdůraznil, že jeho ministerstvo sleduje i makroekonomické ukazatele, např. hrubý národní důchod, hrubý domácí produkt nebo rozdělení odvětví v rámci HDP. „Snažíme se sledovat i cenový vývoj, zejména vývoj cen energetických produktů,“ dodal.

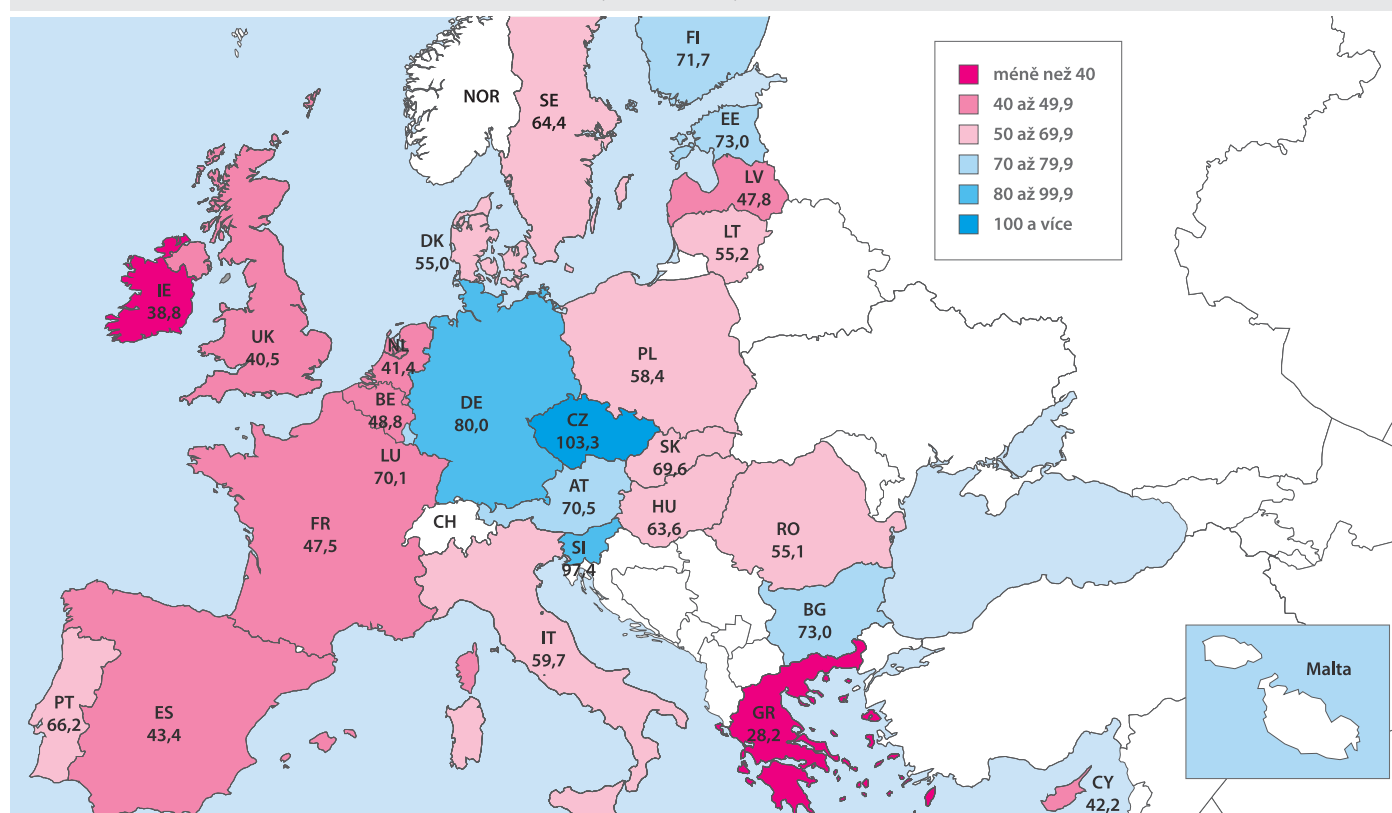
Alena Géblová
odbor vnější komunikace

Strukturální šetření průmyslu za rok 2010

Výsledky ze strukturálního šetření průmyslu za rok 2010 v Česku jsou na světě.

ČSÚ je zveřejnil letos začátkem října. Podle nich bylo například v automobilovém průmyslu vytvořeno 14 % přidané hodnoty vyprodukované v průmyslových odvětvích.

**Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu
přečtený na 1 tis. obyvatel v roce 2009**

Zdroj: ČSÚ, Eurostat, vlastní výpočet | Pozn.: Za Maltu nejsou údaje k dispozici.

Průmysl se dlouhodobě významně podílí na výkonu celého národního hospodářství. V roce 2010 bylo ve zpracovatelském průmyslu realizováno 77 % přidané hodnoty průmyslu ČR celkem a bylo v něm zaměstnáno 90 % všech zaměstnanců českého průmyslu.

Zajímavé je srovnání odvětví českého zpracovatelského průmyslu (CZ-NACE sekce C) podle podílu přidané hodnoty na přidané hodnotě průmyslu ČR celkem (tzv. účetní přidanou hodnotou v pojetí struktu-

rální statistiky se rozumí rozdíl mezi výkony včetně obchodní marže a výkonovou spotřebou) a průměrného evidenčního počtu zaměstnanců ve fyzických osobách v roce 2010 v porovnání s rokem 2005. Pořadí na prvních třech příčkách se mezi lety 2005 a 2010 nezměnilo – na prvním místě se již dlouhodobě umísťuje automobilový průmysl [Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů, CZ-NACE 29]. V roce 2010 se toto odvětví podílelo 14 % na tvorbě

přidané hodnoty průmyslu celkem (v roce 2005 to bylo o 2 procentní body méně) a bylo v něm zaměstnáno 12 % všech zaměstnanců průmyslu. Na druhé příčce se umístila Výroba kovových konstrukcí a kovárenských výrobků, kromě strojů a zařízení (CZ-NACE 25) a na třetím Výroba strojů a zařízení jinde neuvedených (CZ-NACE 28). Odvětví Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků (CZ-NACE 23) a Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů a slévárství

(CZ-NACE 24) však oproti roku 2005 zaznamenaly pokles o několik příček níže. V odvětví Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků oproti roku 2005 poklesl průměrný evidenční počet zaměstnanců o nejvíce osob – téměř o 22 tis., ve Výrobě základních kovů, hutním zpracování kovů a slévárství pak o 13 tis. Přidaná hodnota v tomto odvětví, které výrazně doplatilo na celosvětovou hospodářskou krizi, poklesla v roce 2010 dokonce na 60 % úroveň roku 2005.

Jednotlivá odvětví zpracovatelského průmyslu se značně liší i z hlediska velikostní struktury podniků. Zatímco ve Zpracování dřeva, výrobě dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku (CZ-NACE 16) a Výrobě oděvů (CZ-NACE 14) je podle údajů z roku 2010 nadpoloviční většina všech zaměstnanců soustředěna v podnicích s méně než 50 zaměstnanci, ve Výrobě motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů (CZ-NACE 29) pracuje 97 % zaměstnanců v podnicích s 50 a více zaměstnanci. Podobně ve Výrobě základních kovů, hutním zpracování kovů a slévárenství (CZ-NACE 24) je v podnicích s 50 a více zaměstnanci soustředěno téměř 94 % zaměstnanců.

Evropské měřítko

Data ze strukturální statistiky za rok 2009 umožňují pohled na český průmysl v porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie. Seřadíme-li státy podle přidané hodnoty vytvořené ve zpracovatelském průmyslu, bude Česká republika zaujímat 12. místo. Pokud bychom provedli totéž podle průměrného evidenčního počtu zaměstnanců, posune se naše země dokonce na osmou příčku. Evropskému zpracovatelskému průmyslu jasně vévodí Německo, kde je koncentrována téměř čtvrtina všech evropských zaměstnanců zpracovatelského průmyslu. U některých zemí se podíly na zpracovatelském průmyslu EU27 celkem, počítané podle přidané hodnoty a průměrného evidenčního počtu zaměstnanců, značně liší. Například Německo má o 4 procentní body vyšší podíl podle přidané hodnoty než podle počtu zaměstnanců, u Polska je tomu přesně obráceně.

Úplně jiné pořadí dostaneme, pokud stejně jako v případě zpracovatelského průmyslu seřadíme členské země v těžbě a dobývání (CZ-NACE sekce B). První místo

s nejvyšší přidanou hodnotou obsadila Velká Británie následovaná Nizozemskem a Polskem. Německo se umístilo až na čtvrté příčce a Česká republika na desáté. Pokud se porovnájí podíly v této průmyslové sekci přepočtené podle průměrného evidenčního počtu zaměstnanců, pořadí bude odlišné. Nejvíce – 30 % všech zaměstnanců těžby

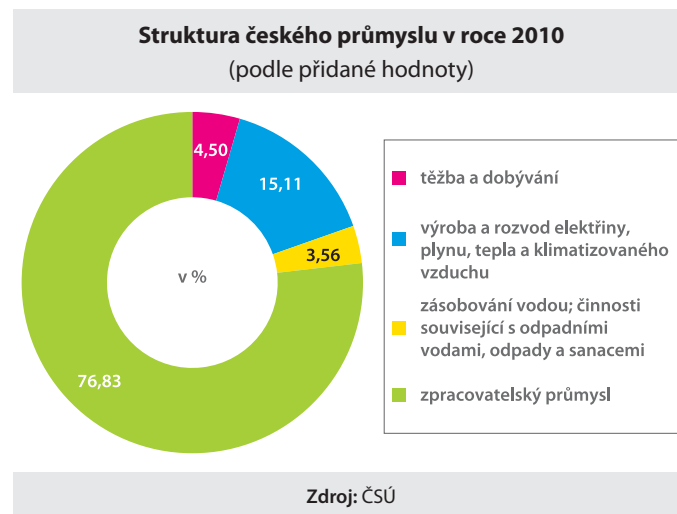
lém průmyslu, což je dvojnásobný podíl než u nás. Největší podíl zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu má Německo (93 %), v České republice je to již zmíněných 90 %.

Nejvíce zaměstnanců v průmyslu má pochopitelně největší Německo, tamní průmysl v roce 2009 zaměstnával přes 7 mil. zaměstnanců, z toho přes 6,5 mil. ve zpracova-

městnanců a nižší podíl na celkové přidané hodnotě regionu – například v polském zpracovatelském průmyslu je zaměstnáno 21 % zaměstnanců regionu, ale podíl přidané hodnoty je pouze 9 %.

V každé z porovnávaných zemí jsou dominantní jiná odvětví zpracovatelského průmyslu. Zatímco v České republice a na Slovensku má největší podíl na přidané hodnotě automobilový průmysl, v Německu a Rakousku je to výroba strojů a zařízení, v Polsku pak na prvním místě dominuje potravinářský průmysl, který se v Německu nedostal ani do pomyslné TOP 5 nejvýznamnějších odvětví. Jediné Rakousko naproti tomu nemá v TOP 5 automobilový průmysl, který se i v Německu dostal na druhé místo a v Polsku na třetí.

Strukturální statistika dovoluje srovnávat i další zajímavé poměrové ukazatele – například výši investic přepočtenou na jednu zaměstnanou osobu (do počtu zaměstnaných osob se kromě zaměstnanců v evidenčním počtu zahrnují také pracující majitelé firmy a spolupracující členové domácnosti, pro které je práce ve firmě hlavní ekonomickou činností, a osoby pracující na dohodu o provedení práce a na dohodu o pracovní činnosti). Srovnáme-li Českou republiku a její sousedy s průměrem za celou EU27 (data jsou dostupná pouze za rok 2008), výše investic na jednu zaměstnanou osobu ve zpracovatelském průmyslu v EU27 celkem rozdělí tyto země na dvě skupiny: pod průměrem EU27, který je 8,1 tis.eur/osobu/rok jsou Polsko (6,0 tis.eur/osobu/rok), Česká republika (6,4 tis.eur/osobu/rok) a Slovensko (7,2 tis.eur/osobu/rok), zatímco Německo (8,8 tis.eur/osobu/rok) a Rakousko (10,9 tis.eur/osobu/rok) jsou nad průměrem EU27.

a dobývání EU27 – je soustředěno v Polsku (přitom podíl Polska na přidané hodnotě tohoto odvětví je pouze 9 %). Česká republika je s podílem 6 % pátá v pořadí, Německo na třetím místě (11 %) a Rumunsko s podílem 12 % na místě druhém. Velká Británie je podle podílu počtu zaměstnanců (8,5 %) až čtvrtá. Výrazně níže kleslo Nizozemsko, které má oproti třináctiprocentnímu podílu podle přidané hodnoty pouze 1 % všech zaměstnanců v těžbě a dobývání v EU27.

Naši sousedé

Podívejme se na srovnání výsledků strukturální statistiky průmyslu za rok 2009 v České republice a u jejích sousedů, tedy Slovenska, Polska, Německa a Rakouska. I když rozdíl ve struktuře průmyslu těchto zemí nejsou nijak zásadní, přece jen existují. V těžbě a dobývání je v Polsku zaměstnáno 7 % z průměrného evidenčního počtu zaměstnanců v ce-

lém průmyslu. Český průmysl zaměstnával téměř 1,2 milionu zaměstnanců, z toho přes jeden milion ve zpracovatelském průmyslu.

Česká republika je z pohledu průměrného evidenčního počtu zaměstnanců v průmyslu nejprůmyslovější zemí v regionu, neboť podle údajů z roku 2009 zaměstnává 114,5 zaměstnanců na 1 tis. obyvatel, naopak nejméně Polsko (70,2). Podobné pořadí je i v případě samotného zpracovatelského průmyslu – Česká republika (103,3) je na prvním místě, Polsko (58,4) na posledním.

Zatímco ve zpracovatelském průmyslu Německo zaměstnává 61 % zaměstnanců v regionu ČR a jejích sousedů, na tvorbě přidané hodnoty se podílí 77 %. Podobně si podle přidané hodnoty polepšilo i Rakousko (5 % zaměstnanců a 8 % přidané hodnoty). Naopak Polsko, Slovensko a Česká republika mají vyšší podíl v případě průměrného evidenčního počtu za-

Odvětví pod lupou

Podrobné informace o podnikové ekonomice poskytuje **strukturální statistika**. Data, která za jednotlivé roky ČSÚ shromažďuje a zpracovává, slouží kromě různých výstupů i pro národní účetnictví, vládu nebo mezinárodní instituce.

Díky datům ČSÚ lze analyzovat struktury a procesy, které v podnicích probíhají a faktory, které ovlivňují jejich činnost, konkurenceschopnost a výkonnost. Strukturální statistika podává také přehled o vývoji trhů na národní a nadnárodní úrovni a zabývá se specifickými vlastnostmi jednotlivých odvětví. Zatímco konjunkturální statistiky publikují zpravidla pouze indexy, výstupy strukturální statistiky jsou absolutní hodnoty (např. počet osob, hodnota tržeb apod.). Jelikož získání a zpracování velkého objemu dat je časově náročné,

je sledováním obdobím jeden rok, což se potom odráží na termínech zveřejnění prvních výsledků.

Výkaz na míru

V evropském prostoru je strukturální statistika (Structural Business Statistics) ukotvena nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 295/2008 ze dne 11. března 2008. Definiuje její cíle a požadavky na rozsah tak, aby byly výsledky v rámci celé EU dostatečně kvalitní a srovnatelné. Určuje, jaká odvětví ekonomiky, které ukazatele a v ja-

kém termínu mají členské země sledovat.

Hlavním zdrojem údajů pro strukturální statistiku je u nás Roční výkaz ekonomických subjektů vybraných produkčních odvětví (P5-01). Provádí se mezi ekonomickými subjekty (právníky i fyzickými osobami), které vedou účetnictví (v plném, případně zjednodušeném rozsahu) jako podnikatelé a jejichž převažující činností je: lesnictví, rybařství, průmysl, stavebnictví, obchod, pohostinství a ubytování, doprava a skladování, informační a komunikační činnosti, peněžnictví, pojišťovnictví, ostatní služby, výzkum a vývoj, veřejná správa, zdravotnictví a vzdělávání. Výjimku tvoří veřejnoprávní instituce, bytová družstva a fyzické osoby, které nejsou zapsány v obchodním rejstříku.

Výkaz sleduje charakteristiku ekonomického subjektu, informace o vrcholovém vlastníkovi a zahraniční kapitálové účasti, počty zaměstnanců, mzdy a celou řadu finančních ukazatelů ve statistickém členění – výnosy a náklady, aktiva a pasiva, stavy zásob a majetku a pořízení majetku, vybrané ukazatele podle území, doplňkové

finanční ukazatele, výzkum, vývoj a licenční smlouvy atd. Každá zpravodajská jednotka přitom dostává od ČSÚ výkaz „ušitý přímo na míru“ podle své velikosti a převažující činnosti. Široká škála zjištěných údajů pak slouží nejen ke splnění povinnosti vyplývající z evropské legislativy a zveřejnění výsledků, ale i k propočtu úplných sestav makroekonomických ukazatelů v rámci ročních národních účtů, pro sestavení regionálních průřezů a účtů a jako podklad pro další analytickou činnost.

V minulosti existoval ještě Roční výkaz pro malé ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (P4-01). Ten však zanikl, neboť data začala být čerpána z administrativních zdrojů. Snižování administrativní zátěže respondentů je totiž jednou z hlavních priorit ČSÚ. A tak od roku 2013 dojde i k redukci výběrového souboru pro šetření P5-01. Výkaz bude díky opoře v administrativních datech vyplňovat zhruba o třetinu méně (tj. asi o 13 tis.) respondentů.

Kde hledat výsledky strukturální statistiky

Vybrané ukazatele naleznete pravidelně ve Statistické ročence. Samostatná sekce strukturální statistiky na internetových stránkách Eurostatu: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/introduction.

Vybrané hlavní tabulky jsou zde: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/data/main_tables, Databáze, ve které si může každý sám nadefinovat výstupní tabulku, je pak na adrese: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/data/database.

Nejnovější údaje za průmyslová odvětví najdete v nově vydané elektronické publikaci Ekonomické výsledky průmyslu ČR 2010: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/8006-12>

Veronika Doležalová
oddělení statistiky průmyslu

Co nás zřejmě čeká v blízké budoucnosti?

Předstihové indikátory pro firemní sektor ukazují podle posledních průzkumů globálně mírný optimismus, v Evropě pak pesimismus. ČR je někde uprostřed.

Velké banky s globální působností, zaměřené za korporátní klientelu a poskytující informace pro konstrukci indikátorů budoucího vývoje, navodily podle zářijových průzkumů z odpovědí svých klientů příznivější budoucí očekávání. Index nákupních manažerů proti srpnu vzrostl. Opatrnost firem v najímání nových pracovníků vyústila v očekávání velmi mírného poklesu zaměstnanosti, což přinutí firmy k nákladovým redukcím. Stejně tak i předpokládaný růst cen vstupů s nejvyšší inflací za poslední půlrok (dopadne hlavně na potravinářství a dopravu). Především se však na globální úrovni zvýšily nové objednávky.

Globální optimismus

Vcelku příznivý obrázek oproti situaci několika předchozích měsíců má však hned dvě „ale“ Předně lepší globální očekávání se rekrutují především z vývoje v USA, kde ekonomická aktivita podle indexu nákupních manažerů stoupla nejrychlejším tempem od března 2012. Přírůstky jsou patrné také ve Spojeném království, Brazílii, Rusku a Irsku. Na druhé straně však podle dat z reálné ekonomiky zesláblý globální zbožové toky, což způsobila oslabená poptávka v „západních“ zemích. To nabourává asijský růst – zejména v Číně a Japonsku, ale také např. v Indii. V Číně byl v úhrnu vykázaný růst indexu nákupních manažerů způsoben pozitivními očekáváními

mi v sektoru služeb, celkově se ale kompozitní indikátor po celý letošní rok pohybuje na hranici oddělující růst od útlumu. Nejhůře je tomu v eurozóně, kde je takto měřený vývoj na sestupné trajektorii již osmý měsíc po sobě a týká se všech čtyř největších ekonomik.

V naději služby

Druhé „ale“ souvisí s odlišnými očekáváními firem v sektoru služeb oproti zpracovatelskému průmyslu – i když úhrnný index nákupních manažerů ve světě stoupl, došlo k tomu díky vyšším očekáváním v sektoru služeb při jejich poklesu u zpracovatelů. Růst nových zakázek v září byl opět soustředěn jen na sektor služeb, ve zpracovatelském průmyslu pokračovalo snižování hodnoty nových zakázek a tedy i riziko nižší zásoby práce (nepochybně jako odraz zmíněného oslabení mezinárodních zbožových obchodů). Pozitivně zapůsobily akce centrálních bank. V září přispěly k vyšší důvěře podnikatelů i spotřebitelů, což může naznačovat relativně příznivější globální vývoj ve čtvrtém čtvrtletí (do cen akcií na kapitálových trzích byla již tato skutečnost promítnuta).

V Evropě plných čtrnáct odvětví průmyslu a služeb z celkem 22 sledovaných zaznamenalo podle indexu nákupních manažerů pokles ekonomické aktivity. Růst zůstal zachován jen ve výrobě nápojů, farmaceutickém průmyslu, výro-

bě a službách souvisejících s péčí o zdraví, softwarových službách, v papírenském průmyslu, v realitách a produkci zboží osobní spotřeby. Očekávání pro finanční služby výrazně oslabila – především vlivem bank, kde pokles pokračuje už sedmý měsíc za sebou a projevuje se obezřetností pokud jde o zaměstnanost. V srpnu ještě toto odvětví patřilo k těm, kde očekávání rostla. Do finančnictví patří v této metodice ještě realitní trh a pojišťovnictví, kde se však očekává výrazně mírnější pokles ekonomické aktivity než v případě bank.

Všechna ostatní odvětví vykázala pokles ekonomické aktivity, který se v září proti srpnu ještě dále prohloubil u mediálních služeb, v cestovním ruchu, nákladní dopravě, hutnictví a těžebním průmyslu. Riskantní pro český export je skutečnost, že již několik měsíců zůstává v Evropě odvětvím s nejhrošími očekáváním výroba aut a jejich dílů, v září se však proti srpnu pokles očekávání o něco zmírnil.

V ČR důvěra neroste

Také v České republice se odvětví služeb drží relativně slušně podle říjnových výsledků konjunkturálního průzkumu, které 25. října zveřejnil Český statistický úřad. Důvěra podnikatelů ve službách totiž zůstává na výrazně vyšší úrovni než u podnikatelů v obchodě nebo v průmyslu, u něhož je bilance odpovědí respondentů záporná už od letošního března.

Ve stavebnictví se důvěra podnikatelů nevymanila z červených čísel už čtyři roky a ve velmi hlubokém propadu zůstává od listopadu 2010. Konec krize tohoto odvětví je v nedohlednu.

Pozitivním zjištěním v aktuálním říjnovém průzkumu je vyšší využití výrobních kapacit ve zpracovatelském průmyslu oproti výsledku publikovanému v červenci. Jsou využívány z 82 %, tj. zhruba stejně jako na podzim 2010. Ovšem po celou dobu od poloviny roku 1999 do podzimu 2008 vykazoval zpracovatelský průmysl České republiky podstatně vyšší využití svých výrobních kapacit. Současný růst intenzity se objevil po dvou letech poprvé.

Za hlavní bariéru růstu uvádějí teď podnikatelé pokračující oslabování poptávky. Finanční problémy jako limity růstu nezsilily víc než v letním průzkumu. Právě slabá poptávka je však rizikem, neboť z ní plynou horší očekávání i v ostatních sférách ekonomické aktivity firem. V odpovědích naopak stoupla váha limitů nazvaných „ostatní bariéry“ bez konkrétní specifikace. Lze však předpokládat, že jimi mohou být příčiny institucionální – dosud např. není známa výše daňových sazeb pro příští rok, což nepochybně zhoršuje nejistotu firemního sektoru.

Drahomíra Dubská
oddělení svodných analýz

Tajemstvím našeho úspěchu je statistika

Říká Vladimír Feix, generální ředitel Českého porcelánu a. s. Dubí, druhé největší porcelánky v České republice.

Pane generální řediteli, zhodnoťte, prosím, vývoj sklářského a keramického průmyslu v České republice v minulých dvou desetiletích.

V té první desítky let to šlo zcela dobře. V té druhé vidíme insolvenční některých sklářských a později i keramických závodů. Většinou byly pod kontrolou Porcelany, která produkovala užitkové sklo a porcelán, ale pak se dostala do situace, kdy to bylo neudržitelné. Došlo k rozpadu výroby užitkového skla a porcelánu. Některé závody se z toho nevzpamatovaly dodnes. Buď se nevrátily k původní výrobě, anebo byly zavřeny.

Má podle vás keramický průmysl dobré vyhlídky?

Keramika je klasický materiál, který nelze ničím nahradit. Ostatní materiály na rozdíl od porcelánu stárnou. V domácnostech, hotelech či rekreačních zařízeních, tam všude je porcelán a nápojové sklo. Jde jen o to, kdy to začne nabírat nové obrátky. Spotřeba v kilogramech porcelánu na jednoho spotřebitele je u nás například v porovnání s rokem 1929 několiknásobně nižší. Tehdy měl každý doma parádní pokoj s vlastním servisem pro případ, že by se sešla celá rodina. Dnes se dívka vdává a má čtyři talíře... I gastronomie a kultura stolování jsou dnes už někde jinde. Servisy kupují často Rusové, jinak málokdo na světě. Na druhou stranu v Českém domě v New Yorku český porcelán chybí. Nenajdete ho ani v Českém centru v Londýně. A to nemluvím o tom, že když jsme předsedali Evropské unii, jako dárky jsme dávali čínské hrnky.

Jak se změnila struktura vašich odběratelů s nástupem globalizace?

S nástupem globalizace došlo k výrazně nižším odběrům zejména hrnků v celé EU i na domácím trhu. Velká část našich tuzemských i evropských odběratelů se vrhla na čínské laciné zboží. Naším výrobcům nikdo nepomohl a zůstali sami na pospas vzniklé situaci.

V Číně jsem byl dvakrát. Zjistil jsem, že mezi tamními porcelánkami jsou velké odlišnosti. Některé jsou vynikající, některé horší, jiné mizerné. Číňané všechno překlenou množstvím lidí a produktivita je příliš nezajímavá, i když jsou tam velmi schopní lidé. Letos se ale Němci, kteří dosud brali zboží z Číny, obracíjí na nás. Jednak proto, že Čína začala zvyšovat ceny, jednání s nimi je velmi složité, a pak také proto, že je to příliš daleko a rostou náklady za dopravu. Zjišťujeme, že nyní je doba, kdy to, co nabídneme, musíme příští týden dodat. Žádný z odběratelů už neslyší na to, že to do tří měsíců doveze loď. Němci teď naopak hledají fabriky, kde se rychle dohodnou. Bohužel, už nejde o velké série. Dnes chce mít každá restaurace, hotel a také většina odběratelů velkoobchodníků svůj porcelán, svůj znak, svůj osobitý styl, a to je pro nás velmi komplikované, protože výrobu je třeba mechanizovat a malé série tomu brání.

Ing. Vladimír Feix

Začal svoji profesionální dráhu v porcelánce již v roce 1947, kde se postupně vypracoval až do nejvyšší manažerské pozice na místo generálního ředitele. V roce 1993 byl Českou manažerskou asociací vyhlášen za nejlepšího manažera roku České republiky. Vladimír Feix je velmi aktivní i v dalších oblastech společenského života. Zastává pozici předsedy správní rady Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP). Je předsedou policejní nadace Ústeckého a Libereckého kraje. Stal se prvním čestným občanem města Dubí. Za svůj dlouhodobý inovativní přínos v oblasti designu keramiky a porcelánu získal od UJEP v roce 2009 čestný titul doktor honoris causa. Letos v červnu oslavil své osmdesátiny.

Český porcelán, a. s. Dubí, je druhou největší porcelánkou v České republice. Stále vyrábí a udržuje vyrovnané hospodaření. Jak se vám toho daří dosáhnout?

Tajemství mého a našeho úspěchu při již pětiletém samofinancování je statistika. A pro účelnou a vypovídací schopnost statistiky je nezbytné zásobovat ji správnými, včasnými a přesnými podklady. Pak má velký smysl. I po mnohaleté praxi ve výrobě porcelánu jsem se mylně domníval, že když pracovištěm projdu, a to jsem vyučený v oboru, absolventem keramické průmyslovky a vysoké školy ekonomické v Praze, pouhým pohledem zjistím klady i nedostatky ve výrobě a její jakosti. Teď však vím, že bez příslušné evidence a statistiky sice poznám hrubé nepravosti i dobré výsledky, ale nepoznám jejich hloubku, rozsah, opakovatelnost a dopady.

To bez evidence nelze. Navíc pětiletá statistika je nejlepším pomocníkem pro všechny ukazatele při stanovení jakýchkoli business plánů.

Používáte při svém rozhodování i data Českého statistického úřadu?

O to se moc snažím. Potřebuji vědět, kolik užitkového porcelánu v tuncích se u nás vyrábí, kolik se vyvážá i dovážá apod. Sleduji tato data ve vašich publikacích. Bohužel porcelán bývá vždy součástí některé skupiny a nelze jej z ní dobře oddělit a zjistit.

Jaká protikrizová opatření jste museli přijmout v roce 2009?

Nevypálčili jsme šedesát procent průměrné mzdy, i když to zákon stanovuje. Neměli jsme na to. Kdybychom to dělali dva měsíce za sebou, pak bychom jako všichni ostatní padli. Odborovému svazu v Praze jsme sdělili naši dohodu se zaměstnanci a naši odborovou organizací, že v případě, kdy nebude dostatek zakázového krytí, budeme všichni včetně mě doma bez mzdy s tím, že to napracujeme bez nároku na přesčasový příplatek, až se situace změní. Tuto dohodu praktikujeme již třetí rok a vždy se podařilo výluky v plném rozsahu napracovat. Z centra napsali, že je tento postup protizákonný, ale také dodali, že kde není žalobce, není soudce. To mi stačilo. To svědčí jenom o tom, kdyby některé z nás nechali, že se o problémech se svými odbory dokážeme dohodnout sami.

Sklo a porcelán vešly do vědomí lidí jako neperspektivní obory. Čím si to vysvětlujete?

Ministerstvo školství zdůrazňuje, že je potřeba, aby každý měl maturitu. A kam jsme to dotáhli? Nejsou ani pořádní maturanti ani vyučení, kteří by něco uměli. Dnes tu máme proluku šesti let, kdy se náš obor nevyučoval a kdy vyučení odborníci odcházejí do důchodu. Může nastat situace, kdy budou chybět lidé, kteří by tato řemesla mohli provozovat. Samozřejmě, někteří se mohou zaučit, ale například takový cibulák nemůže dělat nikdo, kdo není tři a půl roku v tomto oboru vyučený. To samé se týká smaltovaného skla, broušeného skla a podobných výrobků ve zpracovatelském průmyslu. To krášení a zdobení odpovídající pravému českému porcelánu a sklu vytváří lidská ruka. A ta to musí umět.

Osobně se dlouhodobě snažíte vrátit oboru úroveň...

Osobně dělám, co mohu, abych nějakým způsobem učně prosadil a zjistil. Jenže školské předpisy říkají, že musíme mít na třídě 28 dětí, a to neseženeme. Přitom nám stačí šest učňů ročně, sami si je vyučíme. Ale kdo mi dá pravomoc k podepsání výučního listu, jakou měl Baťa a ostatní za první republiky? Úspěšná je myslím naše spolupráce s Fakultou užitého umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně Ústí nad Labem, kde jsme vytvořili realizační ateliér. Podporujeme také Střední keramickou školu v Karlových Varech, ale učně vyřešené nemáme, a přitom bychom si je na vlastní náklady dokázali vyučit sami. Prý bychom rozbili filozofii našeho školství. Tak raději zlikvidujeme učební obory.

Jste úspěšný manažer, dostal jste řadu ocenění, působil jste v řadě významných funkcích. Jaký je váš recept na úspěšnou osobní kariéru?

Moje krédo je, nelitovat se a nekalkulovat s vděkem. Člověk má řadu spolupracovníků a myslí si, že mu budou vděční za to, že jste jim umožnil pracovat. Nakonec zjistíte, že když jde o peníze, vděk nehraje žádnou roli.

„Krášení a zdobení odpovídající pravému českému porcelánu a sklu vytváří lidská ruka,“ říká **Vladimír Feix**.

Je mi osmdesát let, mohl bych fabriku prodat a mít klid. Nabídky mám, ale co bych dělal s miliony? Já je nepotřebuji. Jsem spokojen, že porcelánka funguje a lidé mají práci. Spousta zaměstnanců pochází přímo odsud a já sám jsem tu už šedesát let. V podstatě tu mezi nimi žiji od vyučení. Je mi líto, že se nepodařilo manažerům, kteří fabriky privatizovali a vedli je dobře, přenést podnikání na své potomky. A že když se dostali do určitého věku, byli nuceni je prodat, bohužel zahraničním investorům.

A co když se podnik dostane do rukou cizího investora? Je to dobře nebo špatně?

Před lety jsem koupil od každé porcelánky dvě akcie, abych mohl navštěvovat valné hromady a sledovat, jak to tam vypadá. Před 15 lety jsem byl v jedné porcelánce, která patřila zahraničnímu majiteli. Měli milion ztráty, a přesto se všichni plácali po zádech. Ředitelem byl Čech. Ptal jsem se ho, jak se mohou radovat, když mají ztrátu, a on mi odpověděl: „Byli jsme osm milionů v zisku a oni nám vnutili, že od nich musíme koupit modely, které jsme ani nepotřebovali.“ Tak takhle to také dělali. A jak se to dělá dnes nevím, já se prioritně starám o tuhle továrnu, o lidi a o svou práci.

Kdyby bylo zle, využil byste systém tzv. kurzarbeit, kdy se podniky v krizi skládají na platy zaměstnanců společně se státem?

Kdyby to bylo nutné, zajímal bych se o to a využil této formy. Zatím to však nevypadá, že bychom to v nejbližší době potřebovali. To by se situace na trzích musela rapidně zhoršit, ale i to je možné. Pak bychom rádi přistoupili i na toto řešení v zájmu udržet továrnu a lidi.

Jste zastáncem prorůstových, anebo úsporných opatření v ekonomice?

Úsporná opatření necht' se dělat tam, kde se prokazatelně neohospodářá dobře. Jestli chceme oživit naši ekonomiku, tak lidé musejí mít práci a peníze, aby nakupovali.

Počet vyrobených aut se za sedm let zdvojnásobil

Chceme-li rozluštit rébus, co tuzemský průmysl skutečně vyrábí, musíme se ponořit do dat výrokové statistiky PRODCOMu. Neaktuálnější data jsou za rok 2011.

Statistika PRODCOM představuje obrovské množství detailních informací o výrobě úzce definovaných výrobků. Pokud ale sečteme hodnotu jejich produkce, například na úroveň oddílů klasifikace produkce CZ-CPA, dostaneme zpracovatelský průmysl v kostce. Takové cvičení je spíše informativní, protože při něm dochází k vícenásobnému započtení řady výrobků, sčítání meziproductů s konečnými produkty a podobně. I tak ale dává zajímavé výsledky.

Kompletní motorová vozidla tvoří 51,2 % výrobků v odvětví, 48 % připadá na díly a příslušenství.

Nejvýznamnější výrobky

Podívejme se detailněji na strukturu průmyslové výroby, a to jak na standardní úroveň dvoumístných oddílů klasifikace CZ-CPA, tak i na zajímavé výsledky v rámci detailnějšího třídění. Z hlediska hrubé produkce, která zahrnuje i výrobu pro mezispotřebu uvnitř sledovaného podniku, s přehledem dominují motorová vozidla, přívěsy a návěsy, u nichž hodnota produkce přesahuje 700 mld., jejich podíl na zpracovatelském průmyslu dosahuje 22,7 %. Není divu, protože zejména počet vyrobených osobních vozidel se za posledních sedm let přibližně zdvojnásobil a představuje téměř 1,2 mil. kusů. Kompletní motorová vozidla zároveň tvoří 51,2 % výrobků v odvětví, zatímco 48 % připadá na díly a příslušenství pro motorová vozidla. Zbytek pak představují karoserie, přívěsy a návěsy. Zároveň platí, že část subdodávek patří do statistické klasifikace i do dalších

odvětví. Například pneumatiky musíme hledat mezi výrobky z pryže.

Druhé místo s podílem 9,2 % obsadily základní kovy, což zahrnuje železo, ocel i hutní druhovýrobu a dále zpracování barevných kovů a produkty slévárství. Pozici odvětví na pomyslné hitparádě ovlivňuje volba srovnávaného ukazatele – v případě hrubé výroby hraje vnitřní spotřeba velmi významnou roli, ostatně jen málokdo touží koupit si ingot nebo housku surového železa. Pokud bychom zvolili hodnotu produkce, která skutečně prošla trhem, byla by pozice základních kovů o něco horší. To ale nijak nesnižuje význam celé skupiny výrobků, které následně spotřebovává řada dalších průmyslových odvětví. Více než dvě třetiny hodnoty produkce připadá na základní kovy, téměř 14 % pak na ocelové trouby, trubky, duté profily a ostatní výrobky získané jednostupňovým zapra-

váním oceli, 10 % připadá na kovové odlitky a zbytek na výrobky z neželezných kovů.

Mezi významnou skupinu výrobků patří i počítače a elektronické a optické přístroje a zařízení, jejichž podíl na druhé produkci zpracovatelského průmyslu představuje téměř 8 %, což znamená téměř 250 mld. Kč. Z toho největší podíl 48,7 % připadá na počítače a periferní zařízení a 23,5 % na spotřební elektroniku. Nemalá část těchto výrobků připadá na dodávky pro další společnosti a navzdory high tech zaměření výroby je s těmito produkty spojena spíše menší přidaná hodnota.

Význam nelze upřít ani strojům a zařízením jinde neuvedeným (7,3 % produkce), což v zásadě znamená strojírenské výrobky kromě dopravních prostředků a kovodělných výrobků, které alespoň zčásti rovněž míří do strojírenství nebo dopravní techniky. Právě tato sku-

pina výrobků reprezentuje dlouhou tradici tuzemského průmyslu a pokrývá neuvěřitelně široké spektrum výrobků. Zajímavý je poměrně vysoký podíl klimatizačních, chladicích a mrazicích zařízení včetně dílů – ty představují téměř 15 % odvětví.

Pomyslnou pětici nejvýznamnějších skupin výrobků z hlediska dvoumístných oddílů CZ-CPA uzavírají kovodělné výrobky kromě strojů a zařízení (6,3 % produkce). Ač to z názvu není na první pohled patrné, patří sem i řada služeb spočívajících buď v povrchových úpravách kovů nebo výrobě komponent podle specifikace zákazníka. Produktová skupina zahrnující kování, lisování, ražení, válcování a protlačování kovů, práškovou metalurgii, povrchovou úpravu a zušlechťování kovů a zejména obrábění představuje téměř 27 % hodnoty produkce všech kovodělných výrobků. Pětina výroby pak připadá na konstrukční kovové výrobky.

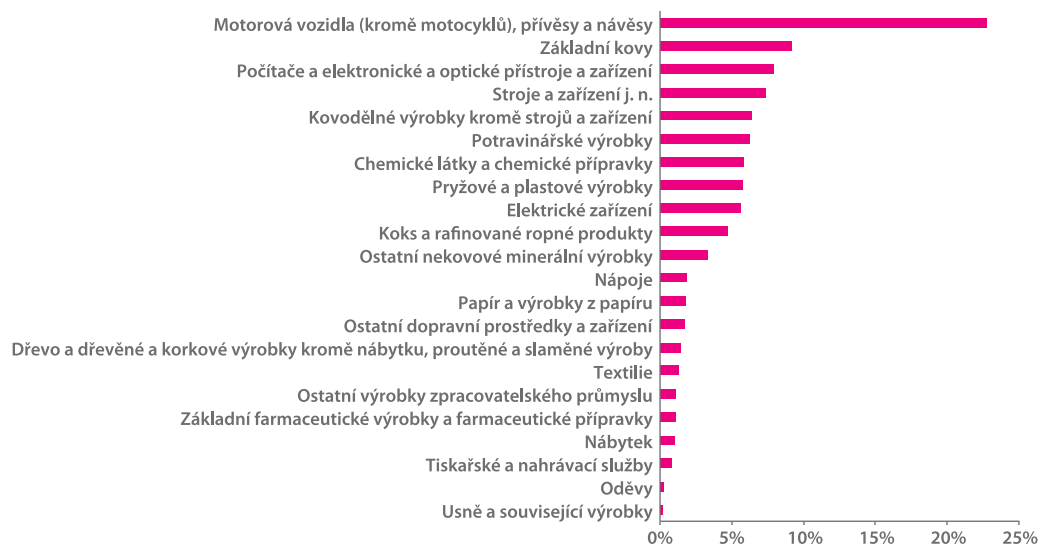
Na všech záleží

Jak to vypadá v dalších odvětvích? Příkladem může být potravinářský průmysl, tedy odvětví, které ze své povahy jen málo reaguje na strukturální změny v průmyslové produkci. V roce 2011 činila výroba potravin 6,3 % produkce zpracovatelského průmyslu. Mezi potravinami dominuje zpracované maso a výrobky z něj, které představují téměř čtvrtinu potravin. Mezi významné produkty ale patří i mléčné výrobky (17,5 % potravin).

Chemické výrobky, jejichž podíl činí 5,8 %, jsou na rozdíl od potravin poněkud nejedlé a nestravitelné, a to nejen doslova, ale i v přeneseném slova smyslu – to z hlediska statistických klasifikací a následné interpretace výsledků. Pokud hledáme významné výrobky, největší podíl zpravidla mají položky s názvem ostatní. A protože je chemický průmysl poměrně koncentrovaný, maximální detaily nelze často zveřejnit kvůli ochraně důvěrných dat. Výrobci je prostě příliš malé množství. Pohled na zajímavé skupiny výrobků na různých úrovních agregace ale přinejmenším ukazuje na význam uhlovodíků (22,4 % chemických výrobků) a plastů v primární formě (18,5 %). Pozor, nejedná se o výrobky z plastů, ty mají vlastní odvětví.

Odvětví výroby pryžových a plastových výrobků (5,7 % produkce zpracovatelského průmyslu), odkud pochází řada komponent využívaných v další výrobě, prošlo v uplynulých letech významným vývojem. Nově otvírané výrobní kapacity patřily k jednomu z motorů průmyslového růstu. Podstatnou roli hraje gumárenský průmysl, přičemž jen pryžové duše a pláště představují 22,4 % hodnoty výroby v dané dvoumístné skupině podle klasifikace CZ-CPA, ještě významnější jsou ale plasty. V širokém spektru výrobků zaujme po-

Podíly na produkci zpracovatelského průmyslu v roce 2011

Zdroj: ČSÚ

díl plastových obalů a dveří, oken a podobných plastových výrobků pro stavebnictví (6,3 %). Významnější roli však hrají plastové desky, fólie, hadice, trubky a profily (18,9 %) a služby a subdodavatelské práce při výrobě ostatních plastových výrobků (14,5 %). Pod tento exotický název patří výroba různých součástí podle specifikace odběratele.

Elektrická zařízení zahrnují veškerá zařízení, s jejichž pomocí se elektřina vyrábí, rozvádí nebo využívá, ovšem s výjimkou elektroniky. Statistické klasifikace sem řadí i domácí spotřebiče, a to včetně neelektrických. V roce 2011 představovala tato výrobní skupina 5,5 % hodnoty produkce ve zpracovatelském průmyslu. Dominantními výrobky jsou elektrické motory, generátory a transformátory a také rozvodná a kontrolní zařízení, jejichž podíl na produkci odvětví dohromady činí úctyhodných 45 %.

Poměrně významné zastoupení má v tuzemské průmyslové výrobě i koks a rafinované ropné produkty, které představují 4,7 % produkce zpracovatelského průmyslu. Na vině přitom není ani tak koks jako

spíše ropné produkty z tuzemských rafinerií – ty představují 86,7 % hodnoty celé skupiny výrobků.

Poněkud neurčitý obsah na první pohled mají ostatní nekovové minerální výrobky – řeč je ale zejména o skleněných výrobcích a stavebních materiálech. Téměř třetinu této skupiny produktů reprezentuje sklo a výrobky z něj. Není bez zajímavosti, že 11,9 % ostatních nekovových minerálních výrobků představuje ploché sklo tvarované a jinak zpracované, pod čímž se mimo jiné skrývají i dodávky pro automobilový průmysl. Téměř 30 % pak představují výrobky z betonu, cementu a sádry, které nacházejí uplatnění zejména ve stavebnictví, 10,4 % potom představuje samotný cement, vápno a sádra.

Ostatní odvětví dosahují méně než dvouprocentního podílu na produkci zpracovatelského průmyslu. Zmíníme alespoň některá, kde pohled na detailnější úroveň odhaluje některé zajímavosti. Třeba že polovinu nápojů vyrobených v tuzemsku představuje pivo, alespoň tedy z hlediska hodnoty hrubé výroby. Název ostatní dopravní prostředky, který

používají ekonomické klasifikace, z 58,2 % znamená železniční a vozový park (kam patří i tramvaje) a z jedné třetiny leteckou techniku. Specifickou oblast představuje textil, jehož význam v čase postupně klesá. Přitom ovšem roste význam netkaných textilií a textilií pro průmyslové použití, které z hlediska hodnoty produkce představují více než 30 % daného odvětví. Vůbec nejmenší výrobní skupinou jsou kožedělné výrobky, z nichž 37 % představuje výroba obuvi. Ta sice má v tuzemsku dlouhou tradici, ale její význam je už minulostí. Z hlediska hodnoty produkce představovala v roce 2011 pouze 0,04 % zpracovatelského průmyslu.

Podrobnější informace o produkci konkrétních komodit můžete najít v elektronické publikaci Výroba vybraných výrobků v průmyslu 2011 <http://www.czso.cz/csu/2012-edicniplan.nsf/p/8004-12>

Jan Ernest
oddělení statistiky průmyslu

Struktura energetických zdrojů se stále mění

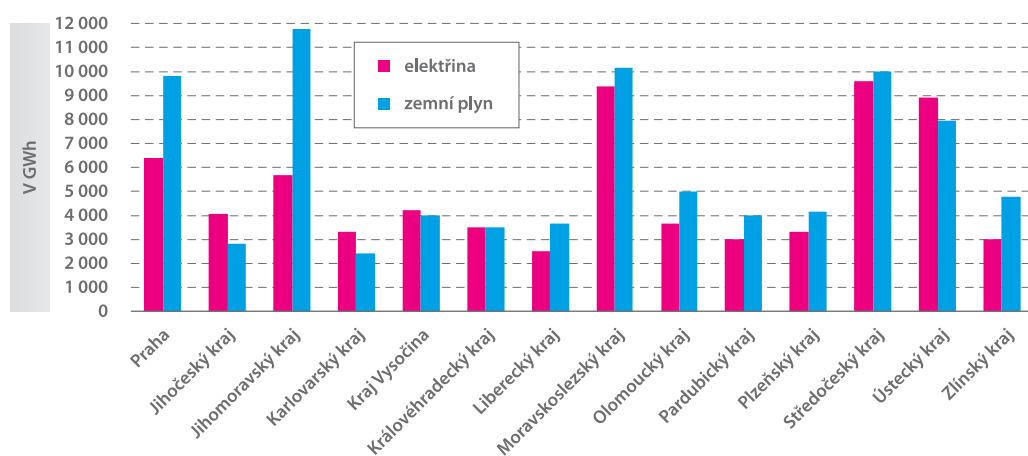
Energetika je horkým mediálním tématem – od využití zdrojů jako jsou uhlí, ropa, plyn nebo jádro, až po cenu pro konečného spotřebitele. Statisticy nesoudí ani nepředkládají řešení. Statistický úřad může jen dodat politikům a úředníkům **data o vývoji v odvětví**. A jak taková data vypadají?

Prvotní energetické zdroje v roce 2011 zaznamenaly proti předchozímu roku pokles o 2,4 %. Snížila se úroveň prvotních zdrojů kapalných paliv a zejména paliv plyných, prvotní zdroje tuhých paliv vzrostly. V důsledku toho se výrazně změnila struktura prvotních zdrojů – podíl plyných paliv poklesl z 18,5 % na 16,2 % a podíl tuhých paliv vzrostl ze 46,1 % na 48,4 %.

Dobré zprávy

Meziroční růst hrubého domácího produktu (HDP) v roce 2011 byl 1,65 % a indikátor energetické náročnosti (podíl prvotních energetických zdrojů a HDP) se přitom snížil proti roku 2010 o celá čtyři procenta – z 0,518 GJ/tis.Kč (v ce-

Graf 1 | Spotřeba elektriny a zemního plynu v roce 2011 v jednotlivých krajích České republiky

Zdroj: Energetický regulační úřad

nách roku 2005) na 0,498 GJ/tis. Kč (v cenách roku 2005). České jaderné elektrárny Dukovany a Te-

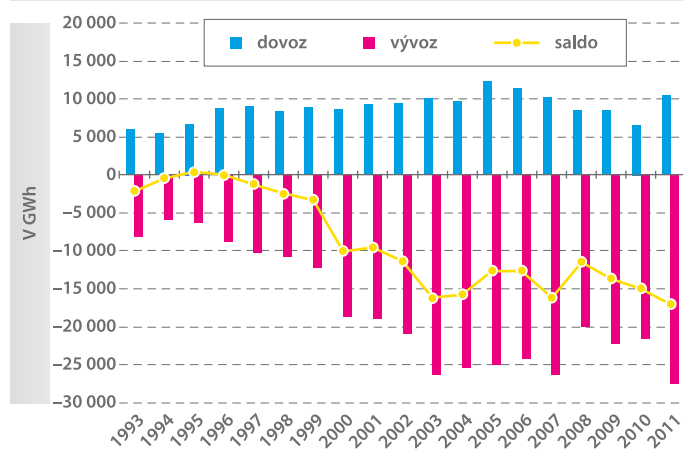
melín vyrobily v roce 2011 zhruba tolik elektriny, kolik spotřebovaly tři kraje s největší spotřebou elektriny, tj. kraje Středočeský, Moravskoslezský a Ústecký (graf 1).

V zahraničním obchodě s elektřinou se dovoz i vývoz zvýšil, výrazněji dovoz – takřka o 60 %. Při vzájemném poměru vývozu a dovozu elektriny vývoz převyšoval dovoz 2,6krát. V roce 2010 převyšoval přitom vývoz dovoz 3,25krát. Saldo dovozu a vývozu bylo v roce 2011 nejvyšší v celé historii České republiky – 17 044 GWh.

Energetické zdroje těžené v České republice a dovážené do země jsou z převážné části zušlechťovány (asi z 82,6 % v roce 2011) s cílem zvýšit nebo změnit jejich užiti-

né hodnoty pro využití v konečné spotřebě. Kromě výroby elektrické a tepelné energie se jedná o další způsoby zušlechťování paliv, především o zpracování ropy a koksování

Graf 2 | Dovoz a vývoz elektriny podle měření v letech 1993 až 2011

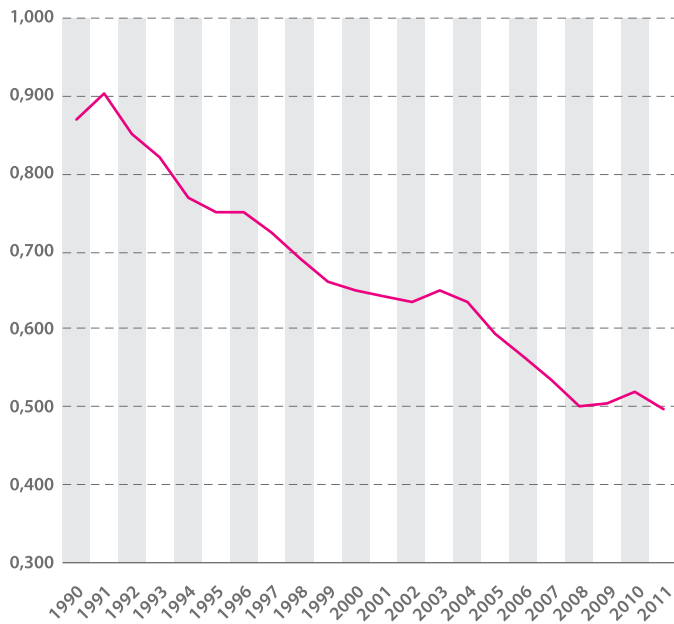

Zdroj: ČSÚ

Co se zahrnuje do energetické bilance?

Data z: vysokoteplotní karbonizace v koksovárnách | tlakového zplynování uhlí | výroby kapalných paliv z ropy | výroby a generátorového plynu v průmyslových generátorech | vysokopečnicového procesu | výroby elektrické energie | výroby tepla.

Graf 3 | Energetická náročnost HDP (GJ/tis. Kč, stálé ceny, 2005)

Zdroj: ČSÚ

černého uhlí. V roce 2011 se ropné produkty podílely na celkové výrobě zušlechťených paliv (bez výroby elektřiny a tepla) 69,5 % a produkty koksování 21,4 %.

Výroba v transformačních energetických procesech v roce 2011 se ve srovnání s rokem 2010 snížila o 4,8 % (o 46 943 tis. GJ). Tento

pokles byl ovlivněn především snížením výroby tepla (mírně o desetinu na 19 563 tis. GJ), poklesem výroby v procesu zpracování ropy (o 8,1 %, 27 803 tis. GJ) a ukončením výroby briket.

Vsázka paliv a energie v roce 2011 byla nižší než v roce 2010 o 3,4 %. Ve výrobě tepla poklesla

Energetický slovníček

Vsázka – představuje paliva (energii), která přímo vstupují do energetického pochodu, v němž se zpracovávají za účelem zvýšení jejich užitné hodnoty (např. hnědé uhlí na brikety, ropa na kapalná paliva apod.).

Výroba (využitelné produkty) – veškeré energetické i neenergetické produkty, které v energetickém pochodu vznikají.

Provozoací spotřeba – je veškerá spotřeba paliv a energie vynaložená na provoz energetického pochodu, tj. na získání využitelných produktů energetického pochodu.

Ztráty celkem – v energetickém pochodu jsou definovány jako rozdíl mezi vsázkou včetně provozovací spotřeby a výrobou.

Zásoby u dodavatelů – zásoby paliv určené pro prodej (u těžebních, výrobních a obchodních subjektů).

Zásoby u spotřebitelů – zásoby určené pro výrobu a provoz subjektu (podniku). Čerpání zásob je rozdíl počátečního (k 1. lednu sledovaného roku) a konečného stavu zásob (k 31. prosinci sledovaného roku).

Účinnost energetického pochodu – podíl výroby a součtu vsázky s provozovací spotřebou příslušného energetického procesu.

Měřicí jednotky GJ a GWh – jsou jednotkami energie. GWh se používá historicky pro elektřinu, nyní i pro zemní plyn, GJ se užívá obecně pro energii, např. v energetické bilanci (1 GWh = 1000 MWh = 1000000 kWh, 1 MWh = 3,6 GJ).

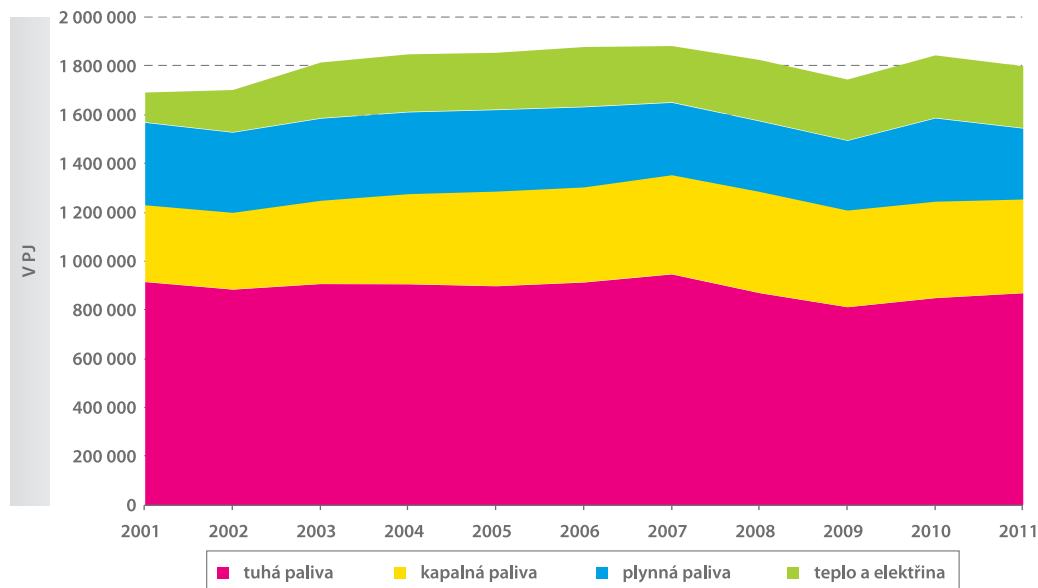
vsázka o 8,3 % a v zušlechťovacích procesech o 8,4 %.

Průměrná účinnost všech transformačních procesů se v roce 2011 ve srovnání s rokem 2010 snížila z 60,4 % na 59,5 %. Nejvíce poklesla účinnost výroby v procesu tlakového zplynování uhlí a v procesu výroby tepla.

Prvotní energetické zdroje – jsou zdroje paliv a energie získané přímo, které neprošly zušlechťovacími procesy: přírodní zdroje (v tuzemsku vytěžené palivo, elektřina z vodních elektráren, primární teplo – teplo z jaderného paliva), dovoz paliv a energií snížený o vývoz, změna stavu zásob a jiné zdroje.

Energetické procesy zušlechťování paliv – jsou produktivní činnosti, jejichž výsledkem je zvýšení, resp. změna užitné hodnoty energetických látek (paliv), které jimi procházejí. Za energetické procesy se v energetické bilanci považují jen ty procesy, ve kterých se bilanční formou kvalifikují na jedné straně vsázka a na druhé straně výroba (využitelné produkty) a ztráty na vsázce. V těchto procesech dochází zpravidla k podstatným chemickým a fyzikálním změnám vsazených paliv a energie.

Graf 4 | Prvotní energetické zdroje v letech 2001 až 2011

Zdroj: ČSÚ

Jan Zámyslický, Josef Koudelka,
Jiří Korbel
oddělení energetiky statistiky

Růst cen zatěžuje české domácnosti

Ještě v roce 2000 vydávaly české domácnosti za energie průměrně 1 611 Kč za měsíc. **V roce 2011 to už bylo 2 680 Kč.** Nominálně došlo k navýšení těchto výdajů o 66 %.

V roce 2011 byly ceny energií v porovnání s rokem 2000 celkově bezmála dvojnásobné. Výdaje za tyto položky představují stále větší zátěž nejen pro firmy, podniky a jiné ekonomické subjekty, ale mají dopad i na domácnosti. Dokazují to data ČSÚ ze šetření statistiky rodinných účtů. Přitom se jedná o nezbytná vydání, která spotřebitelé mohou omezit jen do určité míry. Záleží totiž na tom, jaké mají domácnosti možnosti. Ne každá domácnost má k dispozici všechny zdroje energií, které by mohly v případě nutnosti kombinovat (elektrina, plyn, teplo a teplá voda, tuhá paliva apod.).

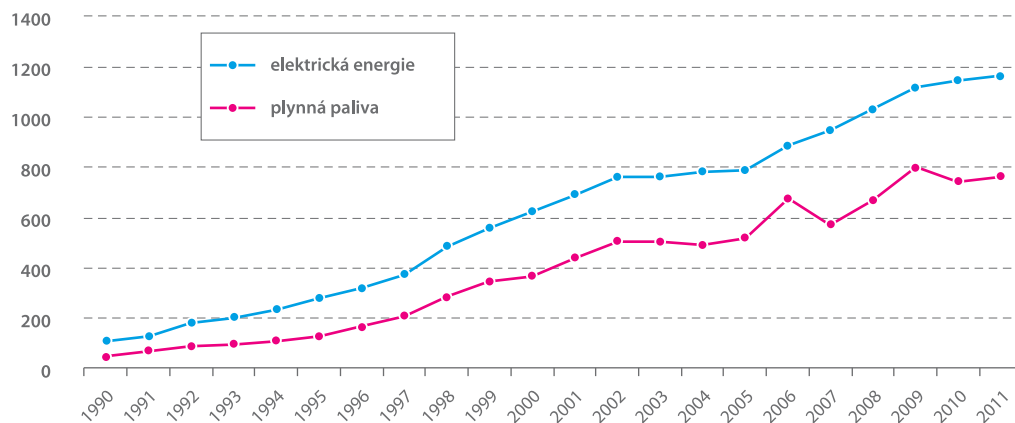
Elektrina a plyn

Celková vydání domácností statistiky rodinných účtů za energie se průběžně zvyšují, k čemuž přispí-

Domácnosti statistiky rodinných účtů v roce 2011 nominálně vydaly za elektrickou energii jedenáctkrát více svých prostředků než v roce 1990 a za plynná paliva dokonce šestnáctkrát.

Vývoj vydání za elektrinu a za plyn u domácností statistiky rodinných účtů v letech 1990 až 2011 (průměry na domácnost v Kč za měsíc)

Zdroj: ČSÚ

vá především zmiňovaný růst cen. V roce 2000 představovala průměrná vydání 1 611 Kč na domácnost a měsíc a v roce 2011 pak dosáhla výše 2 680 Kč na domácnost a měsíc (nominální zvýšení o 66 %).

Domácnosti statistiky rodinných účtů v roce 2011 nominálně vydaly za elektrickou energii jedenáctkrát více svých prostředků než v roce 1990 a za plynná paliva dokonce šestnáctkrát.

Vydání za elektrickou energii se sice meziročně zvyšovala proměnlivým tempem, ale jejich nárůst ve sledované časové řadě byl celkově poměrně plynulý.

V případě plyných paliv, u nichž v porovnání s rokem 2000 vzrostly ze všech typů energií ceny nejvýrazněji (více než 2,5krát), byly častější výkyvy v jednotlivých letech, což pramení z charakteru spotřeby. Ta je úzce spjata zejména s vytápěním, na jehož různou intenzitu má vliv především počasí. Výkyvy a snižování spotřeby v posledních letech lze přičíst také tomu, že lidé reagují na změny cen a hledají i jiné alternativy pro vytápění či vaření.

V domku jinak než v bytě

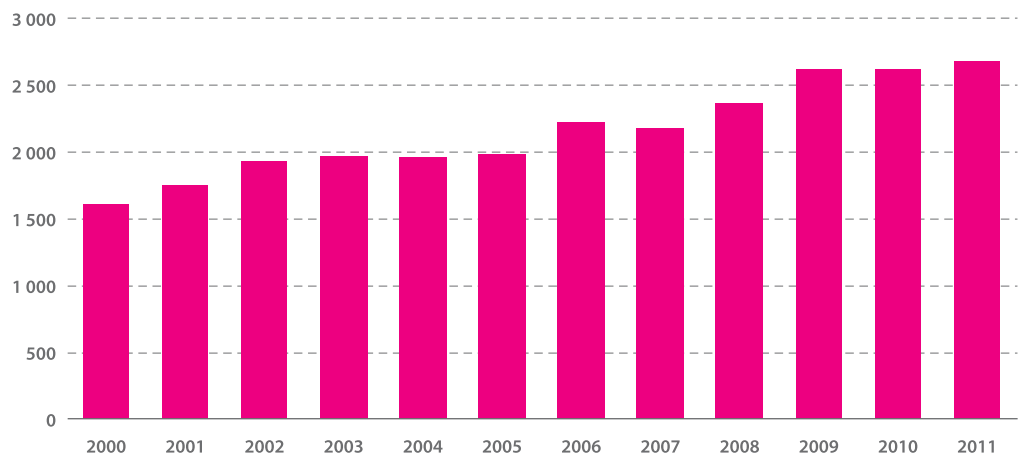
Zásadní odlišnosti ve struktuře vydání za energie nalezneme při porovnání výsledků za domácnosti bydlící v rodinných domcích s domácnostmi bydlícími v bytech.

Pro domácnosti statistiky rodinných účtů bydlící v rodinných domcích je charakteristický velice nízký podíl vydání za teplo a teplou vodu (menší než 1 %) na celkových vydáních za energie, zatímco u domácností bydlících v bytech tvoří tento podíl více než 40 %. Pro domácnosti bydlící v rodinných domcích je dále charakteristický výrazně vyšší podíl vydání za elektřinu, plyná i tuhá paliva než u domácností bydlících v bytech.

V průběhu posledních deseti let byla struktura vydání za energie u domácností bydlících v rodinných domcích poměrně stálá (elektrická energie asi 50 %, plyná paliva asi 40 %, tuhá paliva asi 9 %).

Naopak u domácností bydlících v bytech byla struktura proměnlivější. Stále se snižoval podíl vydání za teplo a teplou vodu – z bezmála 60 % na zhruba 45 %. Naopak rostly podíly vydání za plyná paliva – z asi 11 % na zhruba 15 % – a elektrickou energii – z 31 % na 37 %.

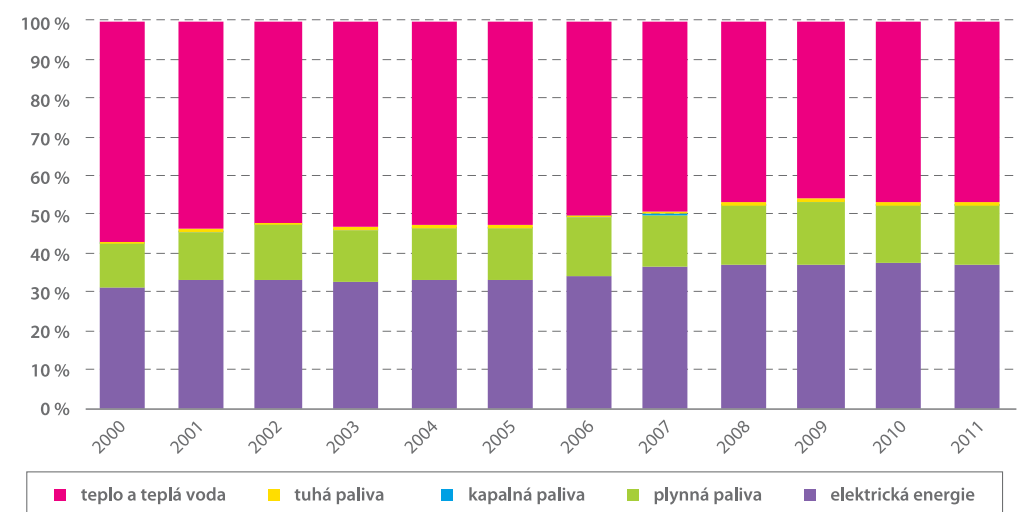
Celková vydání za energie u domácností statistiky rodinných účtů v letech 2000 až 2011 (průměry na domácnost v Kč za měsíc)

Struktura vydání za energie u domácností statistiky rodinných účtů bydlících v rodinných domcích v letech 2000 až 2011 (v %)

Struktura vydání za energie u domácností statistiky rodinných účtů bydlících v bytech v letech 2000 až 2011 (v %)

■ teplo a teplá voda ■ tuhá paliva ■ kapalná paliva ■ plyná paliva ■ elektrická energie

Pavel Širmer
oddělení sociálních šetření

Zdroj: ČSÚ

Emise kopírují hospodářský vývoj

Od roku 1990 zaznamenal vývoj emisí znečišťujících látek razantní pokles, u některých dokonce o více než 90 %.

V uplynulém desetiletí se emise snižovaly už daleko mírněji. Významněji se projevilo pouze období hospodářského útlumu – od roku 2008. Dokládají to údaje Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ), který sleduje znečištění ovzduší a kvalitu srážek na území České republiky.

Skleníkové plyny

Emise oxidu uhličitého, metanu a dalších plynů jsou zjišťovány v rámci Mezinárodní smlouvy přijaté za účelem regulace emisí skleníkových plynů (Rámcová úmluva OSN o změně klimatu a její Kjótský protokol) a vyžadují jednotný, transparentní, konzistentní a kontrolovatelný způsob národní inventarizace emisí a propadů skleníkových plynů.

Především metodika pro inventarizaci skleníkových plynů, ale také emisní bilance vybraných skupin zdrojů znečišťování ovzduší se neobejdou bez významné součin-

Silniční doprava patří mezi mobilní zdroje emisí.

Celkové emise základních znečišťujících látek v roce 2010 v členění podle kategorií

Kategorie zdrojů	Tuhé látky ^{b/}		Oxid siřičitý		Oxidy dusíku		Oxid uhelnatý		Těkavé org. látky ^{c/}		Amoniak ^{d/}	
	tis. t / rok	%	tis. t / rok	%	tis. t / rok	%	tis. t / rok	%	tis. t / rok	%	tis. t / rok	%
REZZO 1	9,0	14,4	138,9	81,6	120,7	50,7	144,4	36,2	19,1	12,6	0,4	0,6
REZZO 2	2,7	4,3	2,3	1,4	3,4	1,4	3,2	0,8	3,7	2,4	0,0	0,0
REZZO 3	21,8	34,7	28,5	16,6	7,3	3,1	87,1	21,9	92,1	61,0	65,9	96,0
CELKEM stac. zdroje	33,5	53,4	169,7	99,6	131,4	55,2	234,7	58,9	114,9	76,0	66,3	96,6
REZZO 4 ^{a/}	29,2	46,6	0,6	0,4	106,7	44,8	163,5	41,1	36,2	24,0	2,3	3,4
CELKEM	62,7	100	170,3	100,0	238,1	100,0	398,2	100,0	151,1	100,0	68,6	100,0

Zdroj: ČHMÚ, ČiŽP, ORP, CDV, VÚZT, ČSÚ

a/ Zahrnuty emise z celkového prodeje pohonných hmot.

b/ Včetně odhadu emisí TZL z chovů hospodářských zvířat a stavebních činností.

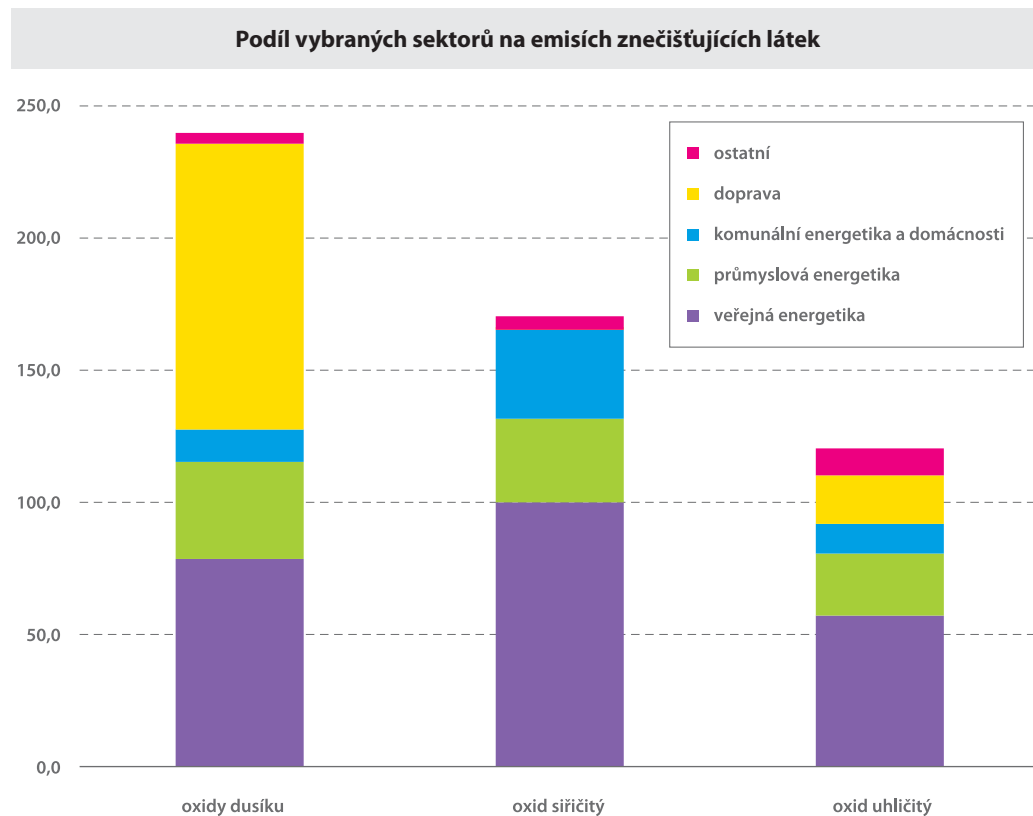
c/ V kategorii REZZO 3 včetně odhadu emisí z použití rozpouštědel u nesledovaných zdrojů.

d/ V kategorii REZZO 3 zahrnuty veškeré emise ze zemědělských činností (chovů zvířat a použití minerálních hnojiv).

nosti Českého statistického úřadu. Využívány jsou například výstupy bilance energií a paliv, ať už v standardní podobě údajů poskytovaných od Mezinárodní energetické agentury nebo zpracované specialisty oddělení statistiky energetiky do tabulek, na něž je napojen bilanční výpočet emisí zejména mobilních zdrojů.

Využití dat ze sčítání

Jedinečné údaje o skladbě vytápění domácností poskytuje Sčítání lidu, domů a bytů. V ČHMÚ se již od roku 1995 standardně používá metodika výpočtu emisí, založená především na těchto výstupech, aktualizovaných průběžně ve spolupráci s dodavateli paliv a energií. Od prvního využití údajů o počtech bytů podle druhu vytápění shromážděných v roce 1991 (získaných v elektronické i listinné podobě na úrovni obcí a okresů) se metodika významně rozšířila. Výsledky SLDB 2011 by tak mohly být zpracovány na nejpodrobnější úrovni statistických jednotek a vedle počtů bytů se předpokládá využití údajů o jejich ploše, stáří domu a dalších parametrů, které umožňují zpřesnění a podrobnou

Zdroj: ČHMÚ, CDV, VÚZT, ČSÚ

lokalizaci emisí a budou používány především pro modelování znečištění.

Výstupy emisní bilance i inventarizace skleníkových plynů jsou pravidelně prezentovány ve Zprávě o životním prostředí ČR, kterou

vydává Ministerstvo životního prostředí, dále v ročence Znečištění ovzduší na území České republiky (ČHMÚ), Statistické ročence životního prostředí (CENIA) a v souhrnné podobě samozřejmě také ve Statistické ročence ČSÚ.

Údaje o emisích a zdrojích znečišťování ovzduší jsou také součástí plnění reportingových povinností ke směrnici 2001/81/ES o národních emisních stropcích, směrnici 2001/80/ES o omezení emisí některých znečišťujících látek do ovzduší z velkých spalovacích zařízení, rozhodnutí 280/2004/ES o mechanismu monitorování emisí skleníkových plynů a dalších. V současné době se připravuje rozsáhlá spolupráce mezi ČSÚ a ČHMÚ pro zajištění zpracování reportingu k nově platnému nařízení č. 691/2011 o evropských environmentálních hospodářských účtech, v rámci kterého bude od roku 2013 předáván každoročně výstup obsahující emise vybraných znečišťujících látek a skleníkových plynů v členění podle NACE.

Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší

Zdroje emitující do ovzduší znečišťující látky jsou celostátně sledovány v registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Jeho dílčí databáze (1 až 4) slouží k archivaci a prezentaci údajů o stacionárních a mobilních zdrojích znečišťování. Jsou zároveň součástí Informačního systému kvality ovzduší (ISKO), který také provozuje ČHMÚ.

Stacionární zdroje znečišťování členěné podle tepelného výkonu a míry vlivu technologického procesu na znečišťování ovzduší: spalovací a technologické zdroje, vytápění domácností, zdroje emisí těkavých organických látek z plošného použití rozpouštědel, amoniaku z chovů hospodářských zvířat a použití minerálních hnojiv, tuhých znečišťujících látek ze stavebních činností, stájí a polních prací. Pro bilance těžkých kovů a persistentních organických látek jsou používány mj. údaje o výrobcích vybraných výrobků sledovaných ČSÚ.

Mobilní zdroje – silniční, železniční, letecká a vodní doprava, nesilniční zdroje (zemědělské, lesní a stavební stroje, vozidla armády, údržba zeleně, apod.). Výpočet emisí z dopravy zajišťuje podle vlastní metodiky Centrum dopravního výzkumu v Brně. Používaný modelový výpočet využívá podkladů dopravních statistik, údajů o prodeji pohonných hmot, o skladbě vozového parku a odhadech ročních proběhů jednotlivých kategorií vozidel. Emise jsou stanoveny pomocí vypočítaného podílu na spotřebě pohonných hmot jednotlivých kategorií vozidel a příslušných emisních faktorů. Na zpracování další významné skupiny zemědělských a lesních strojů se podílí Výzkumný ústav zemědělské techniky v Praze.

Pavel Machálek
ČHMÚ, oddělení emisí a zdrojů

Množství odpadu roste, třídění stagnuje

Každý obyvatel domácnosti loni vyprodukoval průměrně 320 kg komunálního odpadu, z toho 46 kg vytrídil. Zatímco podle ČSÚ množství odpadů končících v popelnicích v posledních letech mírně roste, třídění stagnuje. Do barevných kontejnerů šlo loni zhruba **13 procent odpadů z domácností**.

Celková produkce odpadů (jak podnikových, tak od obyvatel) v roce 2011 v České republice dosáhla 23,6 mil. tun. Proti předchozímu roku se jedná o mírný pokles (2 %), podíl nebezpečných odpadů z celkového objemu představoval 6 %.

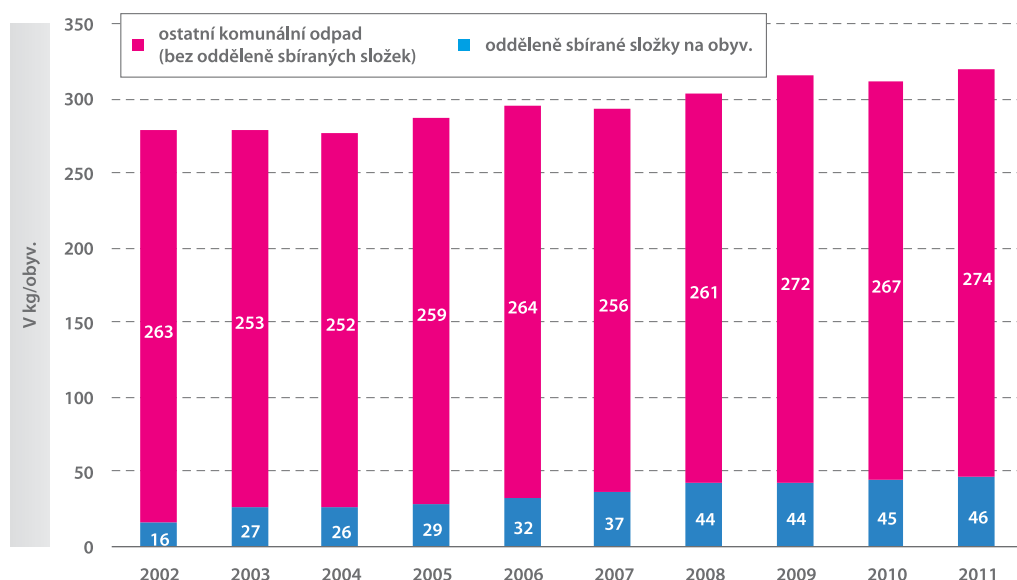
„Problematika odpadového hospodářství je velmi zajímavá, a to ze dvou pohledů – nejen environmentálního, ale i ekonomického. Přičemž právě ekonomické hledisko neustále nabývá na významu s vývojem technologií výroby a změnami ve struktuře spotřeby,“ komentovala situaci předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová.

Nárůst o procento

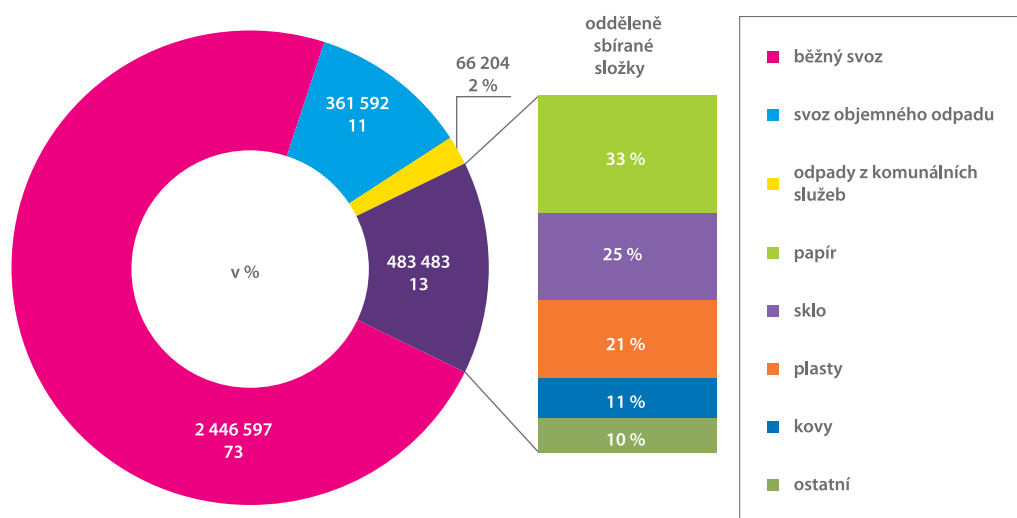
V loňském roce bylo v Česku vyprodukováno 3,4 mil. tun komunálního odpadu. Na jednoho obyvatele jde o 320 kg odpadků v popelnicích a kontejnerech ročně. „Proti roku 2010 je to nárůst jen o jedno procento,“ uvádí Jiří Hrbek, ředitel odboru statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí ČSÚ.

Češi navíc v rámci Evropy komunální odpad odpovědně třídí. Zhruba 13 % odpadů domácností jde přímo do barevných kontejnerů. „Konkrétně bylo v roce 2011 na obyvatele vytríděno 15 kg papíru, 11 kg skla, 10 kg plastů, 5 kg kovů, 5 kg ostatních odděleně sbíraných složek,“ předkládá data Milosla-

Vývoj produkce komunálních odpadů v ČR v letech 2002 až 2011

Skladba komunálního odpadu v roce 2011

Zdroj: ČSÚ

va Veselá, odbornice ČSÚ na tuto problematiku.

Podniky dominují

Celková produkce druhotných surovin v České republice v roce 2011 byla 21,2 mil. tun, což je množství srovnatelné s roční produkcí veškerých odpadů v České republice. Druhotnými surovinami se pro účely statistického zjišťování rozumí především vedlejší produkty (popílky ze spalování uhlí, železné piliny), přepracované odpady (kovy, plasty) a nespotřebované vstupní suroviny.

Od roku 2011 ČSÚ sleduje problematiku druhotných surovin nově. Toto zjišťování bylo připraveno ve spolupráci a za podpory Ministerstva průmyslu a obchodu. Důvodem byla úprava národní legislativy v duchu evropské rámcové směrnice o odpadech, která umožňuje některé materiály dříve považované za odpady vyjmout z působnosti zákona o odpadech.

Na produkci odpadů se celkem podniky podílely z 85 %. Nejvíce podnikových odpadů vzniklo ve stavebnictví (44 %) a ve zpraco-

vatelském průmyslu (24 %). Meziročně výrazně ubylo odpadů z energetiky, to ale především kvůli přeražení škváry a dalších odpadních produktů do kategorie druhotných surovin. I z tohoto důvodu kleslo celkově množství odpadů z firem od roku 2002 z téměř 25 mil. tun, tedy o pět mil. tun.

Loni poprvé sbíral statistický úřad data o druhotných surovinách. Metodicky se jedná o vedlejší produkty výroby, přepracované odpady, nespotřebované vstupní suroviny a materiály ze zpětného odběru, tedy suroviny, které vznikají po zpracování elektroodpadů a autovraků. Celková produkce činila 21,2 mil. tun, pro analýzy bude úřad potřebovat data z dalších let. Téma je ale významné i vzhledem k tomu, že se zpracováním a obchodem s druhotnými surovinami zabývá 1 500 firem s 25 tis. zaměstnanci.

Evropské snahy

V prvním říjnovém týdnu byly evropskému komisaři pro životní prostředí Janezi Potočnikovi představeny nové iniciativy 17 malo-

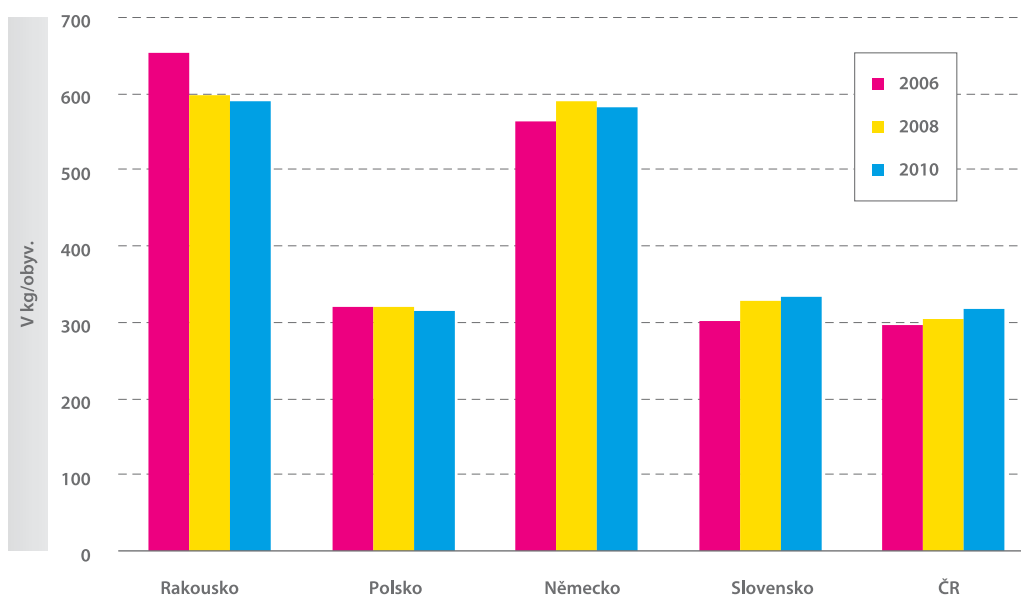
Celková **produkce druhotných surovin** v ČR v roce 2011 byla 21,2 mil. tun.

obchodních společností a dvou maloobchodních sdružení zaměřené na snížení množství odpadu. Obchody s potravinami by měly

pomáhat zákazníkům snížit plýtvání potravinami, naopak prodejci v nepotravinářském sektoru se zaměřili na snížení odpadu v textilním odvětví a v odvětví elektroniky.

Zástupci maloobchodního sektoru se domnívají, že odpady jsou vážným problémem životního prostředí, ačkoli jejich přímý příspěvek ke tvorbě odpadu je poměrně malý. I přesto se maloobchodníci zavázali k zorganizování dvou kampaní pro zvýšení povědomí veřejnosti o snižování množství odpadů jak na globální, tak na národní úrovni do června 2014. Lucy Neville-Rolfe, prezidentka společnosti EuroCommerce, uvedla, že z tohoto závazku je patrná podpora zavedení udržitelnějšího životního stylu ze strany maloobchodníků.

Produkce komunálních odpadů ve střední Evropě v letech 2006, 2008 a 2010

Zdroj: Eurostat

Jiří Němeček
odbor vnější komunikace

Užitný vzor na vzestupu

Patent a jeho „menší bratr“ užitný vzor patří mezi základní druhy ochrany technického řešení. Statisticy došli k závěru, že **v poslední době se užitný vzor stává populárnějším.**

Bude to patent, anebo **užitný vzor**? Finance totiž hrají při rozhodování velkou roli – patent je dražší.

V roce 2011 bylo subjekty z ČR podáno 782 patentových přihlášek (o 10 % více než v roce 2010). Jen přibližně polovině z nich je však nakonec udělen patent. Užitných vzorů bylo zapsáno 1 472, zde však došlo k nárůstu proti předchozímu roku o 30 %.

Největší rozdíl mezi patenty a užitnými vzory je v kvalitě ochrany, která je u patentu nesporně větší. Pro majitele patentu tak znamená nepochybně větší jistotu v postavení na trhu. Naproti tomu stojí hledisko, které se v dnešní ekonomické situaci stává možná tím rozhodujícím při úvaze, jak technické řešení chránit. Zatímco zápis užitného vzoru stojí 1 000 Kč (v ceně jsou již započteny udržovací poplatky na první čtyři roky

platnosti), za patent uhradí přihlašovatel asi 6 000 Kč, přičemž udržovací poplatky musí hradit každý rok (první čtyři roky platí 1 000 Kč/rok). Dalším plusem užitného vzoru je rychlost jeho zápisu. Jestliže k zápisu užitného vzoru dochází zpravidla do tří měsíců po podání přihlášky, tak na udělení patentu si musí přihlašovatel zpravidla počkat tři a půl roku.

U veřejných vysokých škol (VVŠ) a veřejných výzkumných institucí (VVI) je nutno zmínit další motivující prvek mající vliv na stále rostoucí počet žádostí o právní ochranu technického řešení. Tímto motivujícím prvkem je současný český způsob hodnocení výsledků výzkumu, vývoje a inovací založený na součtu počtu bodů při-

dělených za vytvoření publikace, patenty, prototypy, software apod. Výše popsaný systém se stává velmi výhodným zejména pro přihlašovatele užitných vzorů. Přestože je řízení o udělení patentu nepoměrně delší a dražší, získává majitel patentu stejný počet (40 bodů) jako majitel užitného vzoru. Pouze pokud je patent licencován, získává majitel 200 bodů. Za odbornou knihu vydanou ve světovém jazyce naopak získá pouze 40 bodů, tj. stejně jako za zapsaný užitný vzor. K popisu technického řešení na přihlášce užitného vzoru však často stačí i jedna strana formátu A4. Snadno se tak může stát, že výzkumná instituce v honbě za co možná nejvyšším počtem bodů, podá 10 a více užitných vzorů po-

dobného technického řešení, které jsou pak bez problémů zapsány.

Komerční využití

Poskytování licencí je jedním z prostředků k získání finančních příjmů nebo jiné formy prospěchu z výsledků vynálezecké činnosti či předmětů průmyslového vlastnictví (patent, užitný vzor atd.). Licenční smlouva následně slouží k realizaci této komercializace průmyslového práva a duševního vlastnictví.

Informace o licenčních smlouvách získává ČSÚ vlastním samostatným šetřením o licencích. Propojením dat z tohoto šetření s daty, která jsou k dispozici o majitelích patentových ochrany, má možnost získat informace, zda a v jaké mí-

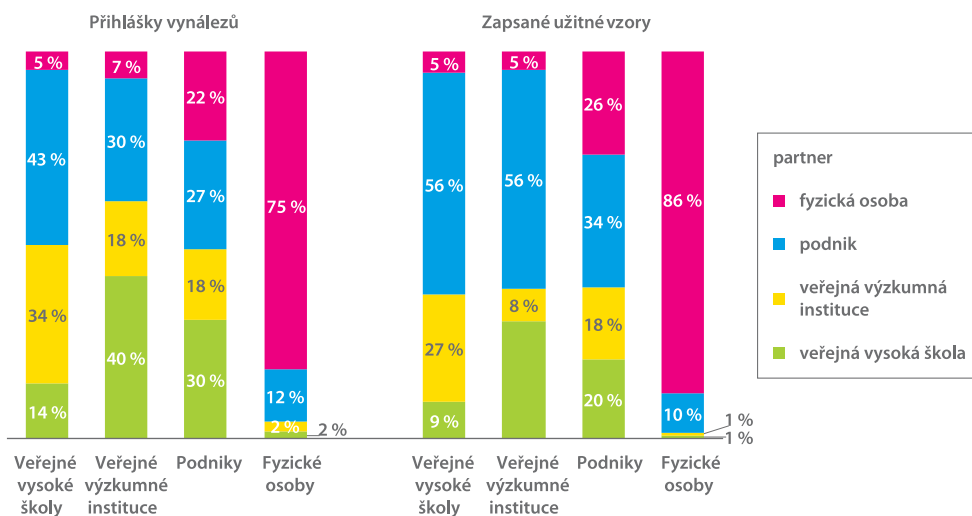

ře majitelé patentů, resp. užitečných vzorů, licencují své patentové ochrany.

Bylo zjištěno, že za posledních pět let (2007–2011) uzavřely subjekty z Česka 244 nových licenčních smluv na poskytnutí práva užívat patent a 172 na právo užívat užitečný vzor. Ve stejném období bylo přihlašovatelům z ČR uděleno 1 504 patentů a zapsáno 5 703 užitečných vzorů. Pokud srovnáme počty udělených patentů a zapsaných vzorů s počtem nově uzavřených licenčních smluv, zjistíme, že jen velmi malá část patentů a ještě menší část užitečných vzorů byla jejich majiteli dále komerčně využívána.

Důvody patentování jsou mezi jednotlivými typy přihlašovatelů jistě rozdílné. Zatímco podniky využívají patentové ochrany především k tomu, aby zamezili konkurenci vyrábět stejný produkt, u VVŠ a VVI lze očekávat snahu je komerčně využít. Skutečnost však byla poněkud jiná. V letech 2007–2011 bylo VVI uděleno 161 patentů a zapsáno 323 užitečných vzorů. V tomto období však uzavřely pouze 19 nových licenčních smluv na patenty a čtyři na užitečné vzory. VVŠ nabízí podobné výsledky. Za stejné časové období (2007–2011) jim bylo uděleno

Graf 2 | Podíl partnerů jednotlivých typů přihlašovatelů patentových ochran realizovaných v letech 2002–2011

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví ČR, 2012 a vlastní dopočty ČSÚ

275 patentů a zapsáno 888 užitečných vzorů. Nových licenčních smluv na patent však uzavřely pouze 28 a na užitečný vzor 27. Vyšší počet nově uzavřených licencí lze především u VVŠ zaznamenat až v posledních dvou letech.

Spolupráce v oblasti patentových ochran

Většinu přihlášek patentů nebo užitečných vzorů podávají přihlašovatelé samostatně. Podíl při-

hlášek, které v letech 2002 až 2011 podali přihlašovatelé z ČR ve spolupráci s jiným subjektem, byl méně než pětinový. Z celkového počtu patentových ochran tvořil v případě přihlášek patentů 16 %, u zapsaných užitečných vzorů pouze 12 %. Podíl počtu patentových ochran podaných více než jedním přihlašovatelem u jednotlivých typů přihlašovatelů z ČR je uveden v grafu 1. Patrný je zejména vysoký podíl spolupráce u VVI. Zajímavostí je vyšší míra

spolupráce u fyzických osob než u VVŠ. Nepřekvapuje nízký podíl spolupráce u podniků.

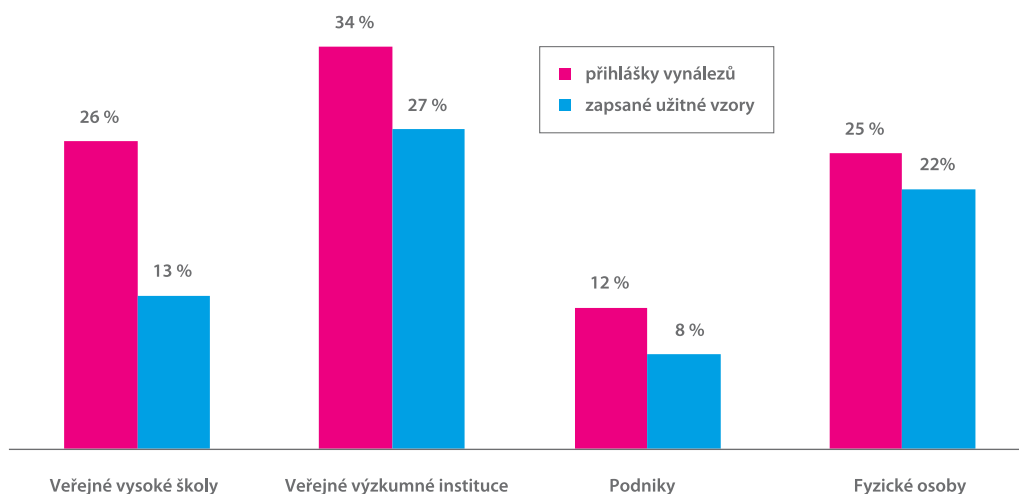
Z grafu 2 je zase patrné, že v období 2002–2011 mezi jednotlivými typy přihlašovatelů existovaly rozdíly ve spolupráci. Velmi úzce byla ve sledovaném období zaměřena spolupráce fyzických osob. Jiná fyzická osoba či osoby tvořily podstatnou část spolupracujících subjektů, v případě zapsaných užitečných vzorů téměř 90 %.

Společným jevem pro ostatní typy přihlašovatelů byla poměrně vysoká spolupráce s podniky, která byla vyšší u užitečných vzorů. Spolupráce podniků s VVŠ byla významnější než s VVI. Za povšimnutí stojí skutečnost, že VVŠ spolupracovaly více s VVI než s jinou vysokou školou. Podobně VVI spolupracovaly více s VVŠ než s jinou VVI.

Více informací najdete na:
http://www.czso.cz/scu/redakce.nsf/i/patentova_statistika

Karel Eliáš
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti

Graf 1 | Podíl patentových ochran podaných více přihlašovately, realizovaných v letech 2002–2011

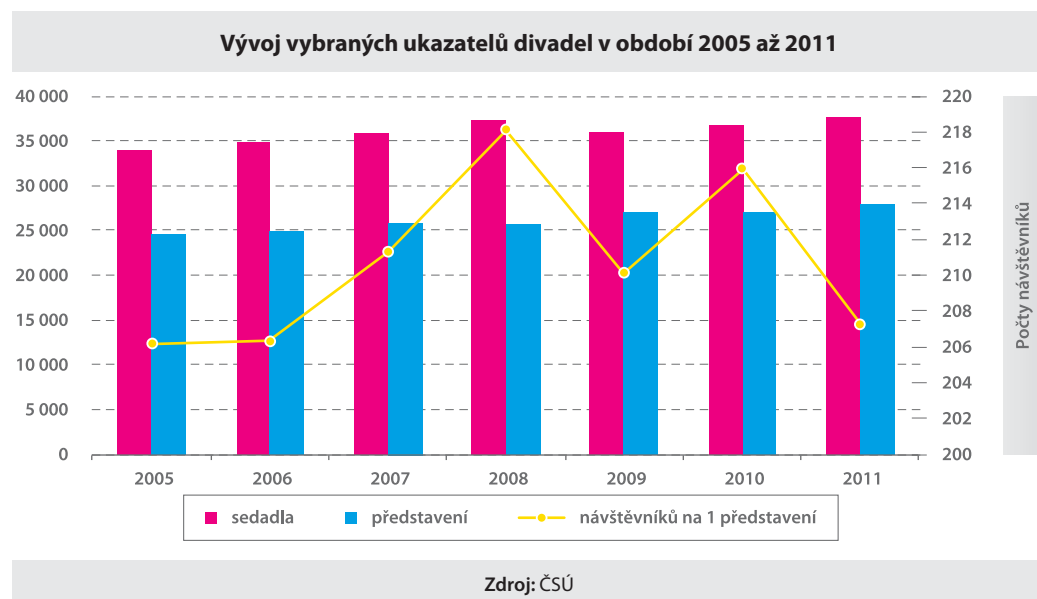
Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví ČR, 2012 a vlastní dopočty ČSÚ

Za posledních 20 let se počet divadel ztrojnásobil

Publikace **Kulturní zařízení v ČR v roce 2011**, kterou letos vydal Český statistický úřad, je plná čísel. Ti, kteří se touto oblastí zabývají, přivítají celistvý pohled na českou „kulturní infrastrukturu“.

Začneme-li naši analýzu od nejstarších objektů kulturního dědictví (hrady, zámky a jiné památky), musíme konstatovat, že se jejich počet zhruba v posledních 20 letech (od roku 1990) postupně zvyšoval – ze 126 na 295. Přitom nelze hovořit o nově vzniklých objektech. Přírůstek souvisí s nápravou vlastnických vztahů a s rozvojem tržní ekonomiky v polistopadovém období. Postupně, popř. s malými výkyvy, se zvyšoval počet návštěvníků památek až do roku 2007. Pak, zřejmě v souvislosti s nástupem finanční krize a poklesem turistického ruchu, začal klesat, popř. stagnovat. Ukazuje se, že na návštěvnost historických objektů mají výrazný vliv hudební, divadelní, vzdělávací a jiné doprovodné akce a v neposlední řadě i skutečnost, zda jsou v nabídkách cestovních kancelářů.

Statistici zjistili, že počet muzeí a galerií se od roku 1990 více než zdvojnásobil – z 200 na 480. Důvodů je několik. Postupně zanikala muzea a památníky revolučních tradic dělnického hnutí apod. Docházelo k dezintegraci sítě muzeí, tzn. osamostatnění některých muzeí, která byla pobočkami okresních muzeí, a k zakládání soukromých muzeí a galerií. Příznivý byl také vývoj v rozsahu muzejních sbírek, počtu expozic a výstav. Složitější to však bylo s počtem návštěvníků, tj. rozhodujícím ukazatelem na straně poptávky po kulturních službách. Nejvíce

jich (z velké části organizovanou formou) chodilo do muzeí a galerií v časech totality (i více než 15 mil. osob ročně). V polovině 90. let klesla návštěvnost pod 9 mil. osob a od té doby postupně narůstala až k loňskému 10 mil.

Značné rozdíly jsou v regionální návštěvnosti. Zatímco v minulém roce celostátně připadlo na 10 tis. obyvatel 9 544 návštěvníků muzeí a galerií, v Praze to bylo téměř třikrát více. Naopak nejnižší byla návštěvnost v Moravskoslezském kraji (necelá polovina celostátní úrovně).

Stagnace výpůjček

Nejhustější a nejrovnoměrnejší rozloženou síť kulturních zařízení tvoří knihovny. V roce 2011 jich bylo 5 408. Mimo jiné i proto, že se vy-

skytují v každé větší obci. Kromě toho mají dnes mnohem širší poslání, než měly v minulosti. Vedle tradičních knihovnických služeb poskytují také služby informační, popř. i vzdělávací. Nabízejí přístup k internetu, pořádají výstavy, organizují kulturní pořady či vzdělávací akce.

Od počátku 90. let začaly knihovny intenzivně využívat komunikační a informační technologie. V současné době mají jejich návštěvníci k dispozici také dálkově přístupné knihovnické služby a tak mohou získat informace (např. o dostupnosti knih či jiných dokumentů), aniž by se museli přímo do knihovny osobně vypravit. Rozsah služeb těchto zařízení proto lépe vyjadřuje počet návštěvníků, popř. virtuálních návštěv než počet čtenářů či výpůjček. Přestože počet

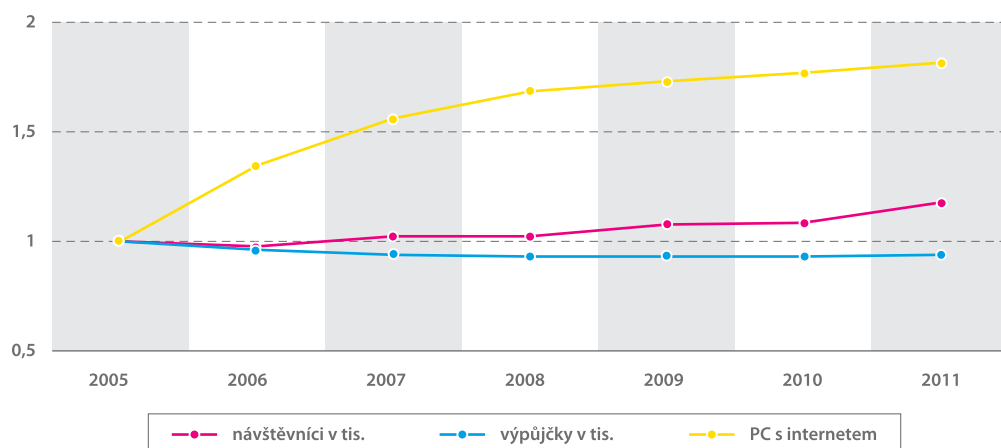
návštěvníků stále roste, virtuálních návštěv je už o pětinu více. Naopak od roku 2004 je patrný trend stagnace počtu výpůjček a i dlouhodobě registrovaných čtenářů.

Z územního pohledu stojí za zmínku, že v počtu výpůjček (na 10 tis. obyvatel) jsou na prvních místech Zlínský kraj, Kraj Vysočina a Královéhradecký kraj. V návštěvnosti kraj Zlínský, dále Karlovarský a Kraj Vysočina. V počtu uživatelů on-line služeb je daleko vpředu Praha.

Slabá návštěvnost

Tradičními místy projevu interpretačního umění jsou divadla. V posledních zhruba 20 letech (od roku 1990) se jejich počet zvýšil více než trojnásobně (ze 47 na 153). Důvod této podstatné změny spočívá opět

Dynamika vývoje vybraných ukazatelů knihoven v období 2005 až 2011

Zdroj: ČSÚ

v uvolnění regulace pro zakládání a provozování divadel v polistopadovém období. Vedle stávajících divadel tak vznikla soukromá divadla právnických a fyzických osob či obecně prospěšných společností a občanských sdružení. Zvyšovaly se i další významné ukazatele – kapacita divadel a počet představení. Horší to bylo s vývojem návštěvnosti. Od 90. let, kdy nejen divadla musela řešit úbytek diváků, návštěvnost klesá (v letech 1990–2000 o 22 %). Tento trend

se dočasně obrátil až v roce 2002. V roce 2011 však nastal opět mírný pokles návštěvnosti. Počet diváků připadajících na jedno představení dlouhodobě kolísá.

V regionálním porovnání kapacity divadel, počtu nabídnutých míst a návštěvností (na 10 tis. osob) jasně vyčnívá Praha. Jednou z příčin je její „dostředivý“ kulturní vliv (zejména na úkor Středočeského kraje) a také vysoký počet zahraničních i domácích turistů. Patrný je i význam dalších

kulturních center jako jsou Brno, Ostrava či Plzeň. Divadla se nacházejí zejména v kulturních centrech (alespoň regionálního významu) a jsou v porovnání s jinými objekty kulturní infrastruktury rozmístěna nejnerovnoměrněji.

Pokud bychom porovnávali návštěvnost divadel s návštěvností kin, není ani poloviční. Lze říci, že zatímco v průměru každý druhý občan přijde jednou za rok do divadla, tak každý přijde do kina a navíc každý pátý navštíví kino

ročně dvakrát (samozřejmě odhlédneme-li od diváků – zahraničních turistů). V relativní návštěvnosti poskytovatelů kulturních služeb (památky, muzea a galerie, knihovny a divadla) v jednotlivých krajích nelze shledat významné odlišnosti (s výjimkou očekávaných rozdílů souvisejících s vahou významných kulturních center a jejich „dostředivým působením“).

Přibýlo deníků

Sektor kulturních médií je v publikaci ČSÚ zastoupen tiskem v členění na tisk neperiodický a periodický.

Počet vydaných titulů neperiodického (knižního) tisku byl vloni v porovnání s rokem 1990 více než čtyřnásobný. V posledním období se velmi rychle zvyšoval zejména počet vydaných e-knih. Co se vydaných titulů týče, nejrychleji vzrostl podíl beletrie na úkor dětských knih a zejména skript a učebnic (zřejmě i v souvislosti s možností vyhledání příslušných informací na internetu). V obsahovém zaměření vydávaných titulů převažují literární texty, dále knihy z oblasti historie a biografie, školství, strojírenství, stavebnictví, obchodu a řemesel a také politiky a ekonomie.

Také počet titulů periodického tisku se v polistopadovém období dynamicky zvyšoval (z 1 870 na 5 098 titulů). Přitom rychleji přibývalo deníků než jiných periodik a časopisů. Z pohledu obsahového zaměření převažovaly časopisy pro širokou veřejnost, dále pro ženy, muže nebo rodinu a časopisy s politickou, filozofickou, náboženskou a kulturní tematikou.

Počet návštěvníků na 10 tis. obyvatel v krajích České republiky a nabídnutá místa na představeních

Kraje	Nabídnutá místa na všech představeních	Počet návštěvníků na 10 tis. obyvatel
Hl. m. Praha	3 887 113	23 645
Středočeský	290 949	1 960
Jihočeský	170 277	2 302
Plzeňský	261 991	3 707
Karlovarský	34 448	773
Ústecký	341 334	3 018
Liberecký	172 366	2 897
Královéhradecký	166 230	2 528
Pardubický	120 647	2 138
Vysočina	80 870	1 512
Jihomoravský	895 482	6 376
Olomoucký	231 945	2 804
Zlínský	237 261	3 081
Moravskoslezský	548 825	3 470
ČR	7 439 738	5 520

Zdroj: ČSÚ

Jaroslav Novák,
Helena Karásová
oddělení vzdělávání,
zdravotnictví, kultury
a soc. zabezpečení

Volby 2012: vizitka kvalitní práce statistiků

Letos v říjnu se uskutečnily na celém území České republiky **volby do zastupitelstev krajů a do třetiny Senátu**. Na jejich úspěšném průběhu a rychlém zpracování výsledků se podílely stovky pracovníků ČSÚ.

Letošní volby opět charakterizovala vysoká rychlost zpracování při dodržení stoprocentní kvality. Významně tomu napomohla i ochota většiny okrskových volebních komisí využít ke své práci programové vybavení ČSÚ, které jim usnadnilo sestavování zápisu a umožnilo včas odhalit nevyhovující vazby mezi údaji. Pracovníci ČSÚ na přebíracích místech jim rádi vypomohli metodickou radou. Naprostá většina dat okrsků byla v sobotu 13. října bezchybně převzata do zpracování mezi 15. a 18. hodinou. Proč některé

okrsky přijíždí na přebírací místo později, komentoval vedoucí metodického týmu Jiří Prox: „Obecně předávají zápisy později okrsky s velkým počtem voličů, velkou vzdáleností od přebíracího místa ČSÚ nebo ty, kde se volební komise při zjišťování výsledků setkala s obtížemi.“

Rychlost však není při zpracování volebních výsledků prvotní. Lidé nejsou stroje a důležitější než rychlost je kvalita zpracování a bezchybnost.

Velká zodpovědnost

Rušno bylo při volbách nejen v regionech, kde se přebíraly výsledky hlasování od okrskových volebních komisí, ale i v ústředí ČSÚ,

Okrsková komise si mohla převzaté údaje na místě zkontrolovat.

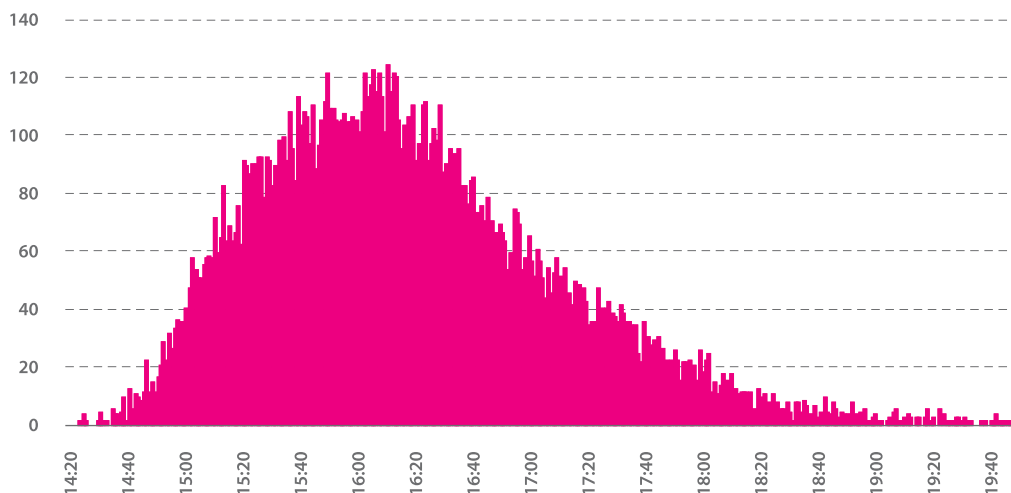
kam se po celou dobu voleb sbíhala data a navíc i nestandardní metodické či technické dotazy. „Na možné komplikace jsme se připra-

vovali již před volbami. Při zkouškách zpracování jsme simulovali výpadky serverů i plnou zátěž jednotlivých komponent celého technického systému,“ vysvětlila Zdeňka Burešová ze zpracovatelského týmu. I díky takovému nácviku si pak v ostrém zpracování volebních výsledků dokázali pracovníci v ústředí i v regionech se všemi nepředvídanými situacemi poradit.

Není vůbec jednoduché z ústředí souběžně komunikovat s krajskými gestory, dodavateli služeb, pozorně sledovat průběh voleb, procházet informativní protokoly a neustále vše vyhodnocovat.

„Od lidí vyžaduje zpracování voleb nejen odbornost a připravenost, ale i maximální soustředění a odolnost proti stresu,“ upřesnil František Konečný, vedoucí zpracovatelského týmu v ústředí ČSÚ.

Počty za minutu zpracovaných okrsků ve volbách do krajských zastupitelstev 2012

Zdroj: ČSÚ

Přípravy na volby

Úkoly na úseku voleb vyplývají pro Český statistický úřad ze zákona. A není to jen samotné převzetí výsledků hlasování od okrskových volebních komisí ve dnech voleb, jejich sumarizace a prezentace na internetu, ale i celková příprava, která začíná již mnoho měsíců před volbami. ČSÚ stanovuje v souladu se zákonem celý závazný systém zjišťování a zpracování výsledků voleb. Ten popisuje, jak budou okrskové volební komise postupovat, jak od nich výsledky hlasování statistický úřad převezme, přeneše do centrální databáze, zpracuje podle zákona a v neposlední řadě i to, jak je zveřejní. Už pár vteřin poté, co ČSÚ výsledky hlasování od okrskové volební ko-

mise převezme, si je kdokoliv může prohlížet na internetu. Průběžně

“
Ve volbách do krajských zastupitelstev převzalo 449 pracovišť ČSÚ u pověřených obecních úřadů údaje od 13 670 okrskových volebních komisí.
 ”

i definitivní výsledky voleb jsou prezentovány na internetové stránce www.volby.cz a jsou zde k dispozici v různém územním členění.

Volební rarita

Letos poprvé došlo k současnému konání trojích voleb v jednom vo-

lebním vikendu. Kromě voleb do zastupitelstev krajů a třetiny Senátu byly vyhlášeny ještě nové volby v obcích, kde se rozpadlo zastupitelstvo. Okrskové volební komise v devíti obcích proto mohly otevřít volební schránky a začít počítat hlasy až později. Volební místnosti se tam uzavřely až v deset hodin večer po ukončení hlasování do zastupitelstva obce. Zveřejnění definitivních výsledků voleb do krajských zastupitelstev se tak v sedmi krajích posunulo až do brzkých ranních hodin.

Volba prezidenta

Podzimní volby jsou za námi, ale pracovníci ČSÚ si moc dlouho neodpočinou. Hned první dva víkendy příštího roku budou opět

volební. Nejprve se 5. ledna ve čtyřech krajích uskuteční nové a dodatečné volby do zastupitelstev devíti obcí. A hned týden nato, 11. a 12. ledna, proběhne historicky první přímá volba prezidenta republiky, případně o čtrnáct dní později její druhé kolo. I ve volbě prezidenta je ČSÚ jedním z volebních orgánů a jeho úloha je stanovena příslušným volebním zákonem.

Podrobné výsledky voleb až do úrovně volebních okrsků najdete na www.volby.cz

Jana Slavníková
 Krajská správa ČSÚ
 pro Středočeský kraj

Hledáte statistické informace?

Navštivte Ústřední statistickou knihovnu a prodejnu ČSÚ

[HTTP://LIBRARY.CZSO.CZ](http://library.czso.cz)

Jediná statistická knihovna v České republice vám nabízí ucelený fond českých i zahraničních statistických publikací. V prodejně si můžete zakoupit publikace, CD nosiče a časopisy, které vydává Český statistický úřad.

OTEVÍRACÍ DOBA

po a st: 8–17 hodin

út a čt: 9–12 a 13–15 hodin

pá: 9–12 hodin

KDE NÁS NAJDETE

V přízemí budovy Českého statistického úřadu:

Na padesátém 81, Praha 10

(vedle stanice trasy Metra A Skalka).

Statistická ročenka 2012 už po dvacáté

České nevěsty i ženichové stále stárnou – dívky se nejčastěji vdávají ve 27 letech, partneři jsou obvykle o dva roky starší. A jinak? Průměrná domácnost například vydá měsíčně zhruba 475 Kč za telefony a počítače na osobu. I taková zajímavá data nabízí ČSÚ ve své ročence.

Už dvacátá statistická ročenka nabízí portrét České republiky v datech, která jsou zpracovaná podle mezinárodních standardů. Výjimečně má Statistická ročenka 2012 tentokrát o jednu specifickou kapitolu navíc – přináší totiž zajímavé demografické údaje z posledního sčítání v roce 2011.

Ve více než třiceti kategoriích naleznou zájemci o statistiku 542 tabulek, 83 grafů a 11 kartogramů. Publikace přináší uživatelům podrobně zpracované údaje o ekonomice, demografii nebo sociální sféře. Výhodou pro čtenáře jsou

srovnatelné dlouhodobé časové řady.

„Ráda bych upozornila, že za těch dvacet let došlo i k tak tragické události, jakou byla ničivá povodeň v srpnu 2002. Díky nasazení zaměstnanců Českého statistického úřadu, ale i řady našich partnerských institucí, se tehdy podařilo převážnou část dat zachránit a uchovat pro budoucnost,“ říká předsedkyně úřadu Iva Ritschelová.

Nová ročenka přináší srovnatelná data (i mezinárodně) v délce nejméně deseti let. Statistická zjišťo-

vání na území ČR a SR ale fungují už 55 let a některá sahají až do 18. století. Před zhruba padesáti lety statistici úroveň vybavenosti domácností zjišťovali dotazem na automatickou pračku nebo televizi. Takové údaje už jsou ale minulostí a dnes se experti zajímají o počet mobilních telefonů a počítačů.

Letošní novinky

To ale nejsou jediné a pro veřejnost až tak zřetelné změny. V části Zdravotnictví je například uvedena celá nová časová řada údajů za

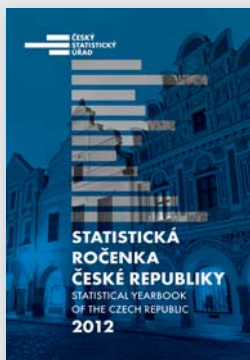
výdaje na zdravotnictví získaných na základě zdravotnických účtů, a to už od roku 2000. V porovnání s předcházejícím konceptem zdravotnické účty zahrnují např. výdaje na závodní preventivní péči, osvětové kampaně popř. dlouhodobou ošetrovatelskou péči poskytovanou v zařízeních sociální péče. Nově je do kapitoly zařazena tabulka Výdaje pacientů na regulační poplatky, v níž jsou uvedeny poplatky za recept, za návštěvu lékaře, za hospitalizaci a za pohotovost.

V kapitole Obyvatelstvo přibyla nová tabulka Živě narození po-

Nejžádanější tituly ČSÚ v roce 2012

Statistická ročenka České republiky 2012

Údaje o stavu a vývoji nejdůležitějších oblastí hospodářského, sociálního a kulturního života České republiky.

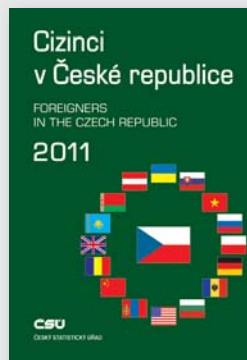
Malý lexikon obcí ČR 2012

Obsahuje všechny obce ČR v územní struktuře roku 2012 s vybranými daty z městské a obecní statistiky za rok 2011.

Cizinci v ČR 2011

Statistické údaje z řady oblastí týkajících se cizinců v ČR v časových řadách a s aktuálními údaji za rok 2011.

Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2012

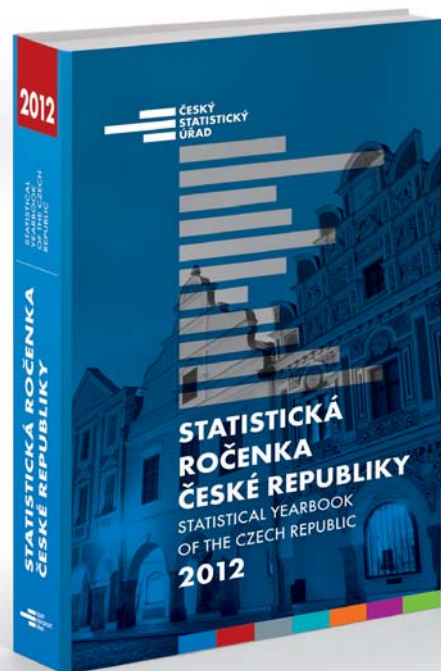
Počty obyvatel v obcích po promítnutí definitivních výsledků SLDB 2011 a územních změn k 1. 1. 2012.

dle věku matky a legitimacy dítěte. Zemědělství obsahuje čtyři nové tabulky, jejichž údaje vychází z výsledků Agrocentru 2010 a jsou porovnány s výsledky stejného sledování před deseti lety.

Kultura a sport odkrývají nové údaje o celkovém rozsahu rozhlasového, resp. televizního vysílání v hodinách, nadále je uváděn podíl odvysílaných pořadů ve veřejno-

právním a soukromém vysílání. V části Sport jsou aktuálně uvedeny informace o účasti českých sportovců na 30. letních olympijských hrách v Londýně, které se konaly letos v létě. Titul uvádí počet startujících českých sportovců, jejich umístění do 6. místa a medailová ocenění včetně výsledků. V kapitole Soudnictví, kriminalita, nehody přibyla tabulka o zásazích

jednotek požární ochrany při živelních pohromách v členění podle druhu události. Údaje o kriminalitě v jednotlivých oblastech a krajích České republiky jsou nově zařazeny i v kapitole Vybrané ukazatele oblastí a krajů. V letošním roce je zařazena nová kapitola Sčítání lidu,

domů a bytů, které se uskutečnilo na základě zákona č. 296/2009 Sb. k 26. 3. 2011.

Jiří Němeček
odbor vnější komunikace

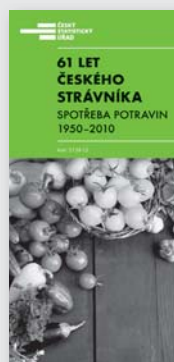
Česká republika v číslech 2012

Propagační brožura ČSÚ s vybranými ukazateli ze Statistické ročenky ČR v časové řadě 2008 až 2011.

61 let českého strážníka

Dlouhodobé časové řady 1950–2010 o spotřebě potravin v grafické podobě a tabulkovém zpracování po 15 letech.

Historická ročenka národních účtů 1990–2010

Údaje o úrovni a vývoji základních makroekonomických ukazatelů od roku 1990, resp. 1993.

Historie a současnost lesního a vodního hospodářství

Vývoj lesního hospodářství a myslivosti od roku 1950, data za oblast vodního hospodářství od roku 1957.

KALENDÁŘ ČSÚ

11 | 2012

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30									

TISKOVÉ KONFERENCE

7 Nový ukazatel registrované nezaměstnanosti (MPSV) **15** Nástin budoucího vývoje na trhu práce **27** Celoživotní vzdělávání obyvatelstva

RYCHLÉ INFORMACE

2 Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (44. týden) | Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS (3. čtvrtletí 2012) **5** Maloobchod (září 2012) **6** Průmysl (září 2012) Stavebnictví (září 2012) | Zahraniční obchod (září 2012) **7** Služby (3. čtvrtletí 2012) | Cestovní ruch (3. čtvrtletí 2012) **9** Indexy spotřebitelských cen – inflace (říjen 2012) | Šetření průměrných cen vybraných

výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (45. týden) **15** Indexy cen vývozu a dovozu (září 2012) | Předběžný odhad HDP (3. čtvrtletí 2012) | Indexy cen výrobců (říjen 2012) **16** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – potravinářské výrobky (listopad 2012) | Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (46. týden) **23** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (47. týden) **26** Konjunkturální průzkum (listopad 2012) **30** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (48. týden)

DO KNIHOVNY

Agrocensus 2010

Uživatelům dat ze zemědělství nabízí Ústřední statistická knihovna ČSÚ publikaci Agrocensus 2010 – analytické vyhodnocení.

Jde o třetí publikaci z řady Agrocensus 2010 vydávanou ČSÚ. Na rozdíl od těch předchozích (republikové a regionální) není pouze datového charakteru. Seznamuje ve dvou nezávislých částech uživatele s možnostmi analytických třídění a využití dat.

První část publikace je zaměřena na typologii farem. Zpracoval ji kolektiv pracovníků Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. Druhá popisuje změny v našem zemědělství za poslední desetiletí porovnáním Agrocenzu 2010 a Agrocenzu 2000. V zemědělství se dlouhodobě snižuje počet pracujících, v roce 2010

to bylo již jen necelých 133 tis. pravidelně zaměstnaných osob. Jen za posledních deset let přitom opustilo agrární sféru 36,6 tis. lidí. Vyplývá to ze strukturálního šetření ČSÚ v zemědělství – Agrocensus 2010. To se koná v celé Evropské unii jednou za deset let a je také jedním z mála šetření, na které tuzemští statistici dostávají bruselské dotace.

Kromě pracujících v odvětví ubývá i obhospodařované zemědělské půdy. Za posledních deset let zmizelo z agrární mapy ČR téměř 121 tis. ha. Část půdy se změnila v plochy zastavěné a ostatní, ale část původně zemědělsky obdělávané plochy se také proměnila v lesy.

Výrobní zaměření českého zemědělství je na základě exaktně definovaného nového klasifikačního systému EU rozhodující měrou utvářeno podniky specializovanými na Chov

zvířat zkrmujičích objemnou píci (asi 34 % zastoupení na celkovém počtu podniků v ČR), na podniky Polní výroby (asi 31 % zastoupení) a z jedné pětiny podniky Smíšené výroby.

znivé pro chov hospodářských zvířat i pro pěstování některých plodin. Stavby všech hlavních druhů hospodářských zvířat byly redukovány. Snížení výměr pícnin na orné půdě koresponduje s poklesem stavů skotu, zmenšení ploch ozimého ječmene pak s úbytkem prasat a drůbeže. Nižší jsou i plochy brambor, luskovin na zrno a zeleniny. Naopak pozitivní vliv měl trh se zemědělskými komoditami na pěstování řepky a dalších technických plodin.

Zásadní vliv na strukturální změny v rostlinné i živočišné výrobě měla národní i nadnárodní dotační politika. Z podpor těžilo obhospodařování trvalých travních porostů, jejichž výměra vzrostla na úkor orné půdy.

Minulé desetiletí lze obecně charakterizovat jako období spíše málo pří-

Jiří Němeček
odbor vnější komunikace

KALENDÁŘ ČSÚ

12 | 2012

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
					1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30	31						

TISKOVÉ KONFERENCE

4 Jak nakupujeme přes internet | **11** Minisčítání | **13** Elektronické výkazy

RYCHLÉ INFORMACE

4 Průměrné mzdy (3. čtvrtletí 2012) | **5** Maloobchod (říjen 2012) | **7** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (49. týden) | **10** Stavebnictví (říjen 2012) | **10** Indexy spotřebitelských cen –

inflace (listopad 2012) | **12** Průmysl (říjen 2012) | **12** Pohyb obyvatelstva (1. až 3. čtvrtletí 2012) | **14** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (50. týden) | **14** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – potravinářské výrobky (prosinec 2012) | **17** Indexy cen výrobců (listopad 2012) | **17** Indexy cen vývozu a dovozu (říjen 2012) | **21** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (51. týden) | **27** Konjunkturální průzkum (prosinec 2012)

INFLACE | Meziměsíčně

Zdroj: ČSÚ

UPOZORNĚNÍ

Změna v Rychlých informacích o mzdách

Průměrné mzdy v třídění na odvětví národního hospodářství a jejich časové řady dobře popisují vývoj ekonomiky a možné inflační tlaky. Takové informace však dosud chyběl lidský rozměr. Proto bude Rychlá informace od roku 2013 rozšířena o mediánové hodnoty, které ukazují mzdu prostředního zaměstnance (tj. rozděluje mzdy na poloviny nižších a vyšších mezd), a to

v třídění na muže a ženy. Mediány budou vypočteny jako modelové údaje na základě dat výběrových šetření a administrativních zdrojů.

Mediány vypovídají lépe o běžné úrovni výdělků než průměry, ty jsou zkresleny velmi vysokými platy úzké skupiny zaměstnanců v nejvyšších pozicích.

Dalibor Holý

odbor statistiky trhu práce a rovných příležitostí

Výběr výstupů ČSÚ v listopadu a v prosinci 2012

e-8003-12 | Vybrané finanční ukazatele v průmyslu (1. pololetí 2012)

Vybrané ukazatele finančního hospodaření podnikatelských subjektů v průmyslu v třídění podle sekcí, příp. i oddílů CZ-NACE – finanční ukazatele tokové (výkony, výkonová spotřeba, přidaná hodnota).

e-2128-12 | Souhrnný zemědělský účet v jednotlivých krajích – definitivní výsledky za rok 2010 a semidefinitivní výsledky roku 2011

Souhrnný zemědělský účet měří ekonomickou velikost a výkonnost odvětví zemědělství v rámci národního hospodářství.

e-2139-12 | Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin v přepočtu na jednoho obyvatele v letech 2003 až 2011.

 45 Kč 90 Kč

e-3112-12 | Úplné náklady práce

Údaje o úrovni nákladů práce představují celkové náklady zaměstnavatele, které musí vynaložit k získání a výchově zaměstnanců, k odměňování za práci a k zabezpečení sociálních potřeb zaměstnanců.

e-3201-12 | Síť vybraných zařízení sociální péče

V členění podle krajů jsou uvedeny údaje charakterizující síť státních, obecních, církevních a ostatních zařízení sociální péče úhrnem a z toho vybrané typy zařízení bez ohledu na druh vlastnictví.

e-4030-12 | Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností (2011)

Vybrané demografické údaje za období roků 2002 až 2011. Údaje jsou přepočteny na území aktuálních správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

e-4037-12 | Demografická ročenka správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (2011)

Ročenka vybraných demografických údajů za období roků 2002 až 2011. Údaje jsou přepočítány na území aktuálních správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

e-9701-12 | Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci (2012)

Údaje o přístupu domácností a jednotlivců k vybraným informačním a komunikačním technologiím. Využití internetu v mobilních zařízeních.

e-1409-12 | Česká republika v číslech 2012

Propagační brožura ČSÚ s vybranými ukazateli ze Statistické ročenky ČR v časové řadě 2008 až 2011.

e-4017-12 | Zemřelí podle seznamu příčin smrti, pohlaví a věku v ČR, krajích a okresech (2011)

Počet zemřelých podle příčiny smrti podle současné mezinárodní klasifikace nemocí v letech 2002 až 2011.

e-1304-12 | Kraje České republiky (2011)

Obsahuje základní ukazatele za úroveň NUTS2 (oblasti) a NUTS3 (kraje).

e-1413-12 | Zaostřeno na ženy a muže (2011)

Statistické údaje z řady oblastí života žen a mužů za období 1995 až 2011. Většina údajů jsou průměry za rok 2010.

 120 Kč

e-1414-12 | Cizinci v ČR (2011)

Statistické údaje z řady oblastí týkajících se cizinců v ČR v časových řadách a s aktuálními údaji za rok 2011.

 120 Kč

e-9601-12 | Ukazatele výzkumu a vývoje (2011)

Publikace obsahuje podrobné údaje o struktuře výdajů na výzkum a vývoj a o struktuře zaměstnanců výzkumu a vývoje podle sektorů provádění výzkumu a vývoje, klasifikace ekonomických činností, velikosti ekonomických subjektů a vědních oblastí.

 100 Kč 200 Kč

e-9702-12 | Využívání informačních a komunikačních technologií v podnikatelském sektoru (2012)

Základní údaje o rozšíření, způsobu a míře využívání jednotlivých moderních informačních a komunikačních technologií a systémů firmami a jejich zaměstnanci.

e-9703-12 | Informační a komunikační technologie ve veřejné správě (2011)

Rozšíření a používání vybraných informačních a komunikačních technologií (přístup k internetu, ICT a lidské zdroje, poskytování informací a služeb na www stránkách a bezpečnostní opatření s nimi spojená, datová komunikace organizace atd.) ve veřejné správě.

 100 Kč 200 Kč

publikace v tištěné podobě publikace v elektronické podobě

Uvedené publikace je možné objednat (e-mail: objednavky@czso.cz, tel.: 274 052 400, 274 052 732) nebo přímo zakoupit v prodejně publikací v ústředí ČSÚ (Na padesátém 81, Praha 10). Všechny publikace ČSÚ najdete na www.czso.cz.

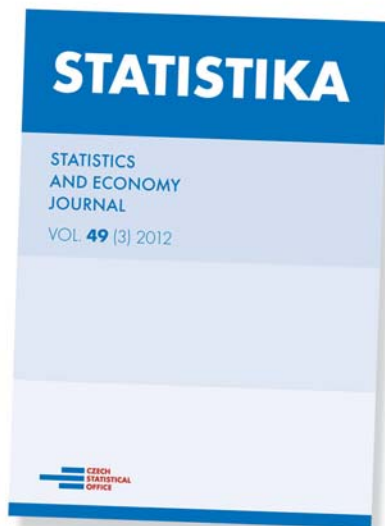
Statistika

Statistics and Economy Journal

Recenzovaný odborný časopis, který ČSÚ vydává od roku 1964. Titul je zařazený v seznamu recenzovaných vědeckých periodik vydávaných v České republice a hodnocených metodikou RVI. Strategickým cílem periodika je vytvářet platformu umožňující národním a mezinárodním statistickým a výzkumným institucím prezentovat pokrok a výsledky komplexních analýz z oblastí ekonomické, sociální a environmentální. Unikátnost časopisu spočívá v jeho prvotním zaměření na prezentaci kvalitních analytických výstupů pro podporu rozhodovacích procesů a prezentaci originálních metodik v oblasti statistiky.

Vychází 4x ročně pouze anglicky (sekce: analýzy, metodologie).

Cena jednoho výtisku – 66 Kč, roční předplatné včetně poštovného – 369 Kč, internetová verze – zdarma.

Z OBSAHU č. 3/2012:

Analýzy: Stanislava Hronová, Richard Hindls: Economic Crises in the Results of the Non-Financial Corporations Sector in the Czech Republic | Václav Rybáček: Financial Wealth Distribution in Revised Financial Accounts | Katarzyna Ostasiewicz: Ordering EU Countries According to Indicators of Sustainable Development | Renáta Prokejšová: Analyse of Principles of Corporate Social Responsibility in Food Industry in the Slovak Republic | Jitka Langhamrová, Tomáš Fiala: How Many Secondary School Students and Leavers Will there Be in the Next 20 Years?

Metodologie: Brij Behari Khare, Raghaw Raman Sinha: Improved Classes of Estimators for Ratio of Two Means with Double Sampling the non Respondents.

http://www.czso.cz/statistika_journal

Demografie

revue pro výzkum populačního vývoje

Jediný odborný demografický časopis v České republice. Vychází od roku 1959 a vydává jej Český statistický úřad. Zveřejňuje aktuální články, analýzy a přehledy o populačním vývoji v ČR i v zahraničí, poskytuje data o sňatečnosti, rozvodovosti, porodnosti, úmrtnosti, potratovosti, o migraci a analýzy populačních cenů. Ve zpravodajské části přináší informace o české a zahraniční literatuře, v podobě recenzí a anotací, a o hlavních demografických akcích.

Vychází 4x ročně, od roku 2011 ve třech číslech česky (studie jsou opatřeny abstrakty a resumé v angličtině) a v jednom čísle anglicky.

Cena jednoho výtisku – 58 Kč, roční předplatné včetně poštovného – 324 Kč, internetová verze – zdarma.

Z OBSAHU č. 3/2012:

Články: Jana Palonciová – Anna Šťastná: Sňatek a rozchod jako dva možné způsoby ukončení nesezdaného soužití | Branislav Bleha – Pavol Hurbánek – Boris Vaňo: Demografická projekcia mestskej a vidieckej populácie Slovenska do roku 2030 | Jiřina Kocourková – Boris Burcin: Demografická specifika asistované reprodukce v České republice v evropském kontextu | Olga Sivková – Klára Hulíková Tesárková: Dekompozice změn průměrného věku matky při narození dítěte v České republice od roku 1950.

<http://www.czso.cz/demografie>

ČSÚ zveřejňuje většinu svých výstupů na www.czso.cz v on-line verzi.

Data jsou přístupná ve formátech .doc, .xls a .pdf.

Chcete znát výsledky ze
Sčítání lidu, domů a bytů 2011?

Sledujte www.scitani.cz

SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ 2011

Český statistický úřad
Na padesátém 81
100 82, Praha 10
www.czso.cz
ev. č. MK ČR E 19925

WWW.CZSO.CZ